

ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาตำ
อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

THE STRENGTHS OF SUAY COMMUNITY AT
NONGTADAM VILLAGE, NONGKI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

วิทยานิพนธ์

ของ

วิยะดา แก้วก่อง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น

ตุลาคม 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	ความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนบ้านหนองคาค้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์	
ผู้วิจัย	วิยะดา แก้วก่อง	
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ	ประธานกรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ ลิขิตประเสริฐ	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรา สังข์ศักดิ์	กรรมการ
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมขององค์กร ชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวสวนบ้านหนองคาค้า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / บ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน บ้านหนองคาค้า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น .8894 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.3 อายุระหว่าง 11- 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ต่อเดือน 1,001- 3,000 บาท ความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ มีระดับต่ำ ด้านจำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านรายได้ของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคี ด้านการมีผู้นำที่ดี ด้านการมีอาชีพ ด้านชุมชนพึ่งตนเอง และด้านการมีรายได้พอเพียง อยู่ในระดับต่ำ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพกับความสามัคคีในชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพกับการมีผู้นำที่ดี และ ด้านความหลากหลายอาชีพกับการมีอาชีพ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

TITLE	The Strengths of Suay Community at Nongtadam Village, Nongki District, Buriram Province	
AUTHOR	Wiyada Kawkong	
ADVISORS	Assistant Professor Dr.Sunanta Viragoontavan	Thesis Advisor
	Assistant Professor Anun Likitprasert	Co-advisor
	Assistant Professor Vichitra Sangsakda	Co-advisor
DEGREE	Master of Arts	MAJOR Community Research and Development
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2008

ABSTRACT

The purpose of this research was to implement the strengths of suay community, through the participation of all organizations. The samples were 152 local suay people of Nongtadam Village, Nongki District, Buriram Province, selected by purposive sampling. The research instrument was a questionnaire with its reliability at .8894. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and Pearson product moment correlation Coefficient through the program of computer.

The Findings were as follows:

1. Most respondents were female (51.30%) with the age of 11-50 years old, graduated in primary school levels. They were agricultural occupation with the income of 1,000- 3,000 Baht a month. The strengthen indicators of community were that participation of activities and occupation was at low level; whereas, the numbers of participation of activities and occupation, and the income of members were at moderate levels. The criteria / indicators of the strengths of community in the aspects of the unity, good governor, occupation, self reliance community and sufficient income were at low levels.
2. The relationships between the strength of community and the criteria / indicators of the strengths of community in the aspects of the various occupation and the unity of community, the various occupation and the good governor, and the various occupation and occupation availability showed significant differences at the level of .05.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายฝ่ายเป็นผู้ให้ความรู้ ข้อคิด
ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ให้ข้อมูล ให้การส่งเสริม ให้กำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้
 ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ ลิขิตประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตร ด้วงศักดิ์ กรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรินทร์ ศิริอำพันธ์กุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.จรัส สว่างทัฬห กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ทุกท่านที่ได้
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้การศึกษาค้นคว้าในการจัดทำวิทยานิพนธ์
ในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณาอำนวยความสะดวกทุกเรื่อง และสมาชิกชุมชน
บ้านหนองคำ ผู้นำหมู่บ้าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล
การวิจัยอย่างดียิ่ง รวมทั้งเพื่อนร่วมงานสาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น โดยมี พระครูโสภณธรรมประสิทธิ์
ถนอมรัก พระครูโพธิรัตนคุณ ชำนิกล้า พระวรศักดิ์ ปัญญาคุณโฆ นายโชติกาญจน์ ธรรมบุตร
นายอนุชิต สีโมรส และนายทรัพย์ไพศาล จันทร์สระบัว ให้การสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือ
และเป็นกำลังใจเกี่ยวกับการศึกษาและทำการวิจัยฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยดี

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ละเอียด แก้วก่อง คุณพ่อเสา แก้วก่อง และคุณสุพงษ์พร แก้วก่อง
พร้อมทั้งญาติพี่น้องตระกูลแก้วก่องทุกคน ตลอดจนขอขอบคุณ คุณพิชิต ผิวสุข ที่ให้การช่วยเหลือ
และเป็นกำลังใจให้มีความมุ่งมั่นในยามท้อเพื่อความสำเร็จตลอดมาอย่างดียิ่ง

คุณความดีและประโยชน์อันพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอขอบ แด่พระคุณของบิดา มารดา
บูรพาจารย์ และผู้ที่มีพระคุณต่อผู้วิจัยทุกท่าน

วิยะดา แก้วก่อง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน.....	6
ความหมายของชุมชนเข้มแข็งและความสำคัญของชุมชนเข้มแข็ง.....	9
ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน.....	10
องค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน.....	15
ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน.....	18
แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน.....	21
กระบวนการหรือขั้นตอนการสร้างมาตรฐานวัดชุมชนเข้มแข็ง.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
งานวิจัยในประเทศ.....	28
กรอบแนวคิดในการวิจัย	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 บริบทชุมชน.....	36
ที่ตั้งและขนาด.....	36
อาณาเขตที่ตั้ง.....	36
ภูมิประเทศ.....	37
ภูมิอากาศ.....	37
การปกครองและประชากร.....	37
ทรัพยากรธรรมชาติ.....	38
แหล่งน้ำ.....	38
อาชีพ.....	38
สภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม.....	38
การคมนาคมและขนส่ง.....	38
สาธารณสุข.....	38
การศึกษาศาสนา.....	38
การศึกษาศาสนา.....	38
สาธารณสุข.....	39
หน่วยงานรักษาความสงบ.....	39
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	81
สมมุติฐานงานวิจัย.....	81
วิธีดำเนินการวิจัย.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สรุปผลของการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ในการวิจัย.....	93
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	101
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม.....	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง.....	42
2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	45
3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน	48
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพกับความสามัคคีในชุมชน....	51
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพกับการมีผู้นำที่ดี.....	53
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพกับการมีอาชีพ.....	55
7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพกับชุมชนพึ่งพาตนเอง.....	57
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพกับการมีรายได้พอเพียง.....	59
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกับความสามัคคี ในชุมชน	61
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกับการมีผู้นำที่ดี	63
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกับการมีอาชีพ...	65
12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกับชุมชน พึ่งพาตนเอง.....	67
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและการมีรายได้พอเพียง...	69
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกและความสามัคคีในชุมชน.....	71
15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกและการมีผู้นำที่ดี.....	73
16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกและการมีอาชีพ.....	75
17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกและชุมชนพึ่งพาตนเอง.....	77
18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิกและการมีรายได้พอเพียง.....	79

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. องค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชน	17
2. กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน.....	22
3. ความสัมพันธ์ของแนวคิดนามธรรม ไปสู่รูปธรรม.....	25
4. กรอบแนวความคิดการศึกษารูปแบบและวิธีการ : สร้างมาตรฐาน ชุมชนเข้มแข็ง.....	26
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	31

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา (ฉบับที่ 1-7) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก กล่าวคือการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งเทคโนโลยีขั้นสูง การลงทุนมาก มีการกู้เงินต่างประเทศเพื่อดำเนินงานมีการผลิตเพื่อการส่งออก ทำเพื่อขายเพื่อรวย ธุรกิจด้านอุตสาหกรรมได้นำเทคโนโลยีมาใช้แทนแรงงานคนมากขึ้น กระตุ้นให้บุคคลมีค่านิยมแบบบริโภคนิยม ยึดวัตถุและยึดฐานทางการเงินมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลดำเนินชีวิตแบบทฤษฎีดั่งที่กล่าวมา ธุรกิจด้านเกษตรกรรม จำเป็นต้องเร่งผลผลิตให้ได้ปริมาณมากขึ้น มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มุ่งความต้องการของตลาดเร่งใส่ปุ๋ย สารเคมี ยาฉีด ยาปราบศัตรูพืช ผลผลิตที่ออกมาต้องรับจำหน่ายตามราคากลไกการตลาด การเร่งผลผลิตดังกล่าว จำเป็นต้องลงทุนทางเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักร มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรที่จะต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินทุนต่างๆเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543 : 17) การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาว่า เป็นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาด้านเกษตรกรรมที่ทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว การใช้ทรัพยากรดินไม่ถูกต้อง ดินเสื่อมคุณภาพเพราะการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ทรัพยากรน้ำเกิดมลพิษเพราะสารเคมี ยาฆ่า ยาฉีด ยาปราบศัตรูพืช การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลของมนุษย์และการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยก๊าซพิษโดยไม่ควบคุมปริมาณของก๊าซ เครื่องจักร เครื่องยนต์ รถยนต์ ยานพาหนะทั้งหลาย ถูกสังฆ์เข้ามาเพื่อใช้ในกิจการอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก จึงเป็นบ่อเกิดมลพิษทางอากาศและการใช้พลังงานทางธรรมชาติของประเทศ สรุปสั้นๆ ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน”

จากสาเหตุและปัญหาของสังคมไทยดังกล่าว ทางแก้ปัญหาคือจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมควบคู่กันไป โดยการกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และต่อเนื่อง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2550) ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถปกครองตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบพัฒนาประชารัฐของประเทศ คือ ต้องพัฒนาสังคมให้เกิดความเข้มแข็งโดยใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง (สุชาติ สุวรรณ. 2543 : 16)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต่างฝ่ายต่างทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตามความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ตลอดจนแนวคิดและแนวทางของตน บนพื้นฐานศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละองค์กร งานชุมชนเข้มแข็งจึงก่อตัวขึ้น

ท่ามกลางกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างกว้างขวาง รุนแรงและรวดเร็ว การก่อตั้งขององค์กรชุมชน ทำให้เกิดกระแสชุมชนเข้มแข็ง ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ได้มีการก่อตั้งองค์กรชุมชนท้องถิ่นทั่วทุกภาค โดยการริเริ่มของชุมชนเองและได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ปริมาณองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากมีความหลากหลายและต่างระดับความเข้มแข็ง

กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จึงเป็นแนวคิดที่จะแก้วิกฤตแบบองค์รวม ซึ่งเป็น การเพิ่มศักยภาพของชุมชน ให้สามารถกำหนดทิศทาง การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง พึ่งตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันเหตุการณ์และสภาพชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางให้ชุมชน สามารถพัฒนาตนเอง โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการผลักดันชุมชนในทิศทาง ที่ต้องการ (คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ. 2543 : 9) การดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับจังหวัด โดยมีการจัดตั้งสำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนขึ้น เพื่อประสาน กำกับ สนับสนุน พัฒนาและวางแผนแนวทางปฏิบัติ มีการเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน โดยการคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายในพื้นที่ตำบลละ 1 หมู่บ้านเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบ ในการขยายผลไปยังตำบลและหมู่บ้านอื่นๆ ต่อไป (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. 2543 : 3 - 4)

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการพัฒนาการขององค์กรชุมชนเข้มแข็งและรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน มีกิจกรรมในองค์กรชุมชนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการออมทรัพย์ สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เกษตรผสมผสาน การพัฒนาอาชีพ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีองค์กรชุมชนที่น่าศึกษา เนื่องจากเป็นองค์กรที่ก่อตั้งมาจากชุมชน โดยมีผู้นำหรือชาวบ้านท้องถิ่นเป็นแกนนำ มีแนวคิดจากฐานราก คือ การพึ่งตนเอง

ในขณะที่ชุมชนบ้านหนองดาดำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อกำเนิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2451 ที่มีผู้คนอยู่ร่วมกันในปัจจุบันราว 798 คน โดยมีกิจกรรมของชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประเพณีพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน กิจกรรมหลักที่ทำรายได้ เข้าหมู่บ้านและชุมชน ได้แก่ โรงสีข้าว การทำเสื่อกก การส่งเสริมการปลูกผักเพื่อการค้า กิจกรรม การออมทรัพย์ สหกรณ์ชุมชน ร้านค้าชุมชน ส่วนกิจกรรมอื่นที่ไม่มีรายได้แต่เป็นหัวใจของชุมชนก็คือ การกสิกรรม เกษตรผสมผสานการพัฒนาอาชีพและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ กิจกรรมนี้ใช้บุคลากร ค่อนข้างมาก เพราะเน้นให้ทุกคนต้องทำกิจกรรมให้เป็น ทำแล้วก็มีสิทธินำไปบริโภคเท่าเทียมกัน นอกจากนั้น ก็มีกิจกรรมทางด้านการศึกษาและซึ่งเป็นการสร้างวัฒนธรรมไปด้วยกัน

สมาชิกในชุมชนอยู่กันอย่างครอบครัวใหญ่มาทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชนเช่นมีการจัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านและมีaringพึ่งตนเอง เริ่มจากสมาชิกกลุ่มๆแล้วขยายเพิ่ม

จากข้อมูลข้างต้นเป็นเหตุจูงใจสำคัญที่ผู้ศึกษาเห็นว่าหากชุมชนเข้มแข็งประเทศชาติจะมั่นคง จึงสมควรนำชุมชนนี้มาเป็นกรณีศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตและการพัฒนาชุมชนของตนเองที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงซึ่งประสบความสำเร็จการพัฒนาในแนวทางระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง และช่วยให้เข้าใจแนวทางประยุกต์กรอบความคิด ดังกล่าวให้ปรากฏเป็นรูปธรรมโดยการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้บริบทของสังคมทุนนิยมเสรีในโลกปัจจุบัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวส่วย บ้านหนองดาดำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / บ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน บ้านหนองดาดำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองดาดำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ มีสมมุติฐานว่าองค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวส่วย กับเกณฑ์ / บ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน มีความสัมพันธ์กัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับความเข้มแข็งของชาวส่วยบ้านหนองดาดำ
2. ได้แนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษา ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองดาดำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดไว้ที่ชาวส่วยบ้านหนองดาดำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือจากประชากรชาวบ้านหนองตาต้า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 798 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยวิธีการกำหนดโควตาร้อยละ 50 คือ ผู้นำเป็นแบบเป็นทางการจำนวน 24 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 8 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ จำนวน 12 คน ประชากรกลุ่มต่างๆในชุมชนจำนวน 64 คน และชาวส่วยบ้านหนองตาต้าจำนวน 44 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความเข้มแข็งของชุมชนด้านต่างๆดังต่อไปนี้

- 3.1 ความหลากหลายอาชีพ
- 3.2 จำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ
- 3.3 รายได้ของสมาชิก
- 3.4 ความสามัคคีในชุมชน
- 3.5 การมีผู้นำที่ดี
- 3.6 การมีอาชีพ
- 3.7 ชุมชนพึ่งตนเอง
- 3.8 การมีรายได้พอเพียง

4. ระยะเวลาการดำเนินการศึกษาวิจัย

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนมกราคม 2550 – มีนาคม 2551

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

5.1 ตัวแปรอิสระ

- 5.1.1 ความหลากหลายอาชีพ
- 5.1.2 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ
- 5.1.3 รายได้ของสมาชิก

5.2 ตัวแปรตาม คือ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

- 5.2.1 ความสามัคคีในชุมชน
- 5.2.2 การมีผู้นำที่ดี
- 5.2.3 การมีอาชีพ
- 5.2.4 ชุมชนพึ่งตนเอง
- 5.2.5 การมีรายได้พอเพียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง ชุมชนที่สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยเฉพาะเด็ก สตรี คนชราและผู้พิการ มีการรวมกลุ่มองค์กรในชุมชนผู้นำมีคุณธรรม มีวิสัยทัศน์และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวมีความอบอุ่นรักใคร่ปรองดองกันพร้อมหน้าและมีสุขภาพที่แข็งแรง นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาภายในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ความเป็นองค์กรชุมชน หมายถึง กิจกรรมต่อเนื่องสามารถตอบสนองต่อชุมชนอย่างบูรณาการ และการเชื่อมโยงกระบวนการเป็นเครือข่ายการเรียนรู้

การบริหารจัดการที่ดี หมายถึง การมีแผนพัฒนาชุมชนและองค์กร มีระบบบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล) และมีการกระจายข้อมูลข่าวสาร

กิจกรรมต่อเนื่องของชุมชนอย่างบูรณาการ หมายถึง มีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและแหล่งทรัพยากร มีกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาในด้านอาชีพรายได้ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเชื่อมโยงและบูรณาการ มีระบบสวัสดิการของชุมชนและการสร้างหลักประกันความมั่นคงสำหรับชุมชนในอนาคต และมีผู้นำเกิดขึ้นหลากหลายและมีจิตสาธารณะ

การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรชุมชนเป็นสมาชิกเครือข่ายและมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีส่วนร่วมหลักคิดด้านนโยบายและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานพัฒนาหรือการถ่วงดุลกับกลไกเชิงนโยบายโดยเฉพาะในท้องถิ่น มีการสนับสนุนการอบรมให้แก่ผู้นำองค์กรเครือข่ายและสมาชิก มีความสม่ำเสมอในการจัดการประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการติดต่อสื่อสารกันภายในระหว่างสมาชิกขององค์กร การเรียนรู้และการปฏิบัติจริง และกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของสมาชิก

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง คุณลักษณะของชุมชนด้านความหลากหลายอาชีพสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพรายได้ของสมาชิก

มาตรวัด หมายถึง การวัดเพื่อเทียบและตัดสินสอบดูความเป็นจริงในความแตกต่างของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายของการวิจัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนชาวส่วย แปรแนวความคิดเชิงรูปธรรมให้เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรม สามารถประเมินเป็นค่าคะแนนได้

เกณฑ์ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง เกณฑ์ที่บ่งชี้ความสามัคคี ความเป็นผู้นำที่ดี การมีอาชีพ การพึ่งตนเองและการมีรายได้เพียงพอ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้า ความเข้มแข็งของชุมชนชาวตำบลบ้านหนองตาต้า ตำบลเขยปราบสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยจัดลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน
2. ความหมายของชุมชนเข้มแข็งและความสำคัญของชุมชนเข้มแข็ง
3. ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน
4. องค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน
5. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
6. กระบวนการหรือขั้นตอนการสร้างมาตรฐานวัดชุมชนเข้มแข็ง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน

ความยั่งยืนของสังคมชนบทขึ้นอยู่กับการเมืองการทำให้มีพลังเพิ่มขึ้นและมีความยั่งยืน โดยเป็นกลไกของการเรียนรู้ร่วมกันและการจัดการองค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันสร้างขึ้นเองและจัดการเองได้ไม่ใช่องค์กรของคนอื่นสร้างให้หรือยึดเหนี่ยวให้หรือจัดการโดยคนอื่น องค์กรชุมชนเกิดขึ้นโดยกระบวนการที่คนในชุมชนมาประชุมปรึกษาหารือกันแล้วทำอีกจนปรากฏตัวผู้นำตามธรรมชาติขึ้น มีการจัดองค์กรมีการทวิเคราะห์ปัญหา วิจัยปัญหา วิเคราะห์ทางเลือกและตัดสินใจทางเลือกได้ถูกต้อง (ประเวศ วะสี. 2535 : 3) แนวคิดนี้แม้ได้รับการยอมรับกันแล้ว แต่ยังมีความสับสนอยู่หลายอย่างเป็นต้น อะไรคือองค์กรชาวบ้าน องค์ประกอบมีอะไร ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาองค์กรชาวบ้าน

ดังนั้นควรพยายามทำความเข้าใจในเรื่องนี้และหยาบขององค์กรชาวบ้านที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบัน มาสังเคราะห์และสรุปทฤษฎีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงานพัฒนาองค์กรชาวบ้านเป็นระบบใหญ่ ระบบหนึ่งของชุมชน ที่มีระบบย่อยต่างๆ รวมกลุ่มกันเป็นองค์ประกอบที่ทำให้องค์กรชาวบ้านดำรงอยู่ได้ องค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญพอจำแนกได้หลายประการดังนี้ คือ (สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. 2540 : 3-9)

1. การมีอุดมการณ์ร่วมกัน หมายถึง การมีทัศนะ คอโลก สังคม ชุมชน ร่วมกันมีความเข้าใจตรงกันว่าชาวนาอยู่ในส่วนใดของความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับต่างๆ อุดมการณ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะยึดเหนี่ยวทิศทางของการรวม

กลุ่มกันเอาไว้ยังสามารถกำหนดเป้าหมายระยะยาว หรือวิสัยทัศน์ (Vision) ได้ยิ่งทำให้องค์กรนั้นๆ มีอุดมการณ์ในการรวมตัวกันได้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างสหกรณ์การเกษตรทำนาแกว จังหวัดขอนแก่น กลุ่มแปรรูปข้าวอำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด และกลุ่มพรหมไม้ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 องค์กรมีอุดมการณ์ร่วมกันในอันที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยที่ไม่ละเลยที่จะส่งเสริมความเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน

2. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ว่าเป็นเป้าหมาย ที่จะเดินไปข้างหน้า องค์กรชาวบ้านทำไปเพื่ออะไร เช่น การมีเป้าหมายเพื่อให้หลุดพ้นจากความยากจนและมีวัตถุประสงค์เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การมีเป้าหมายเพื่อสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองก็มีวัตถุประสงค์ในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและการเมืองเป็นต้น

3. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และการกระจายผลประโยชน์ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์อาจมีลักษณะนามธรรมมาก แต่ผลประโยชน์มีลักษณะรูปธรรมที่โดยธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนก็ต้องการ องค์กรชุมชนทั่วไปจึงต้องสร้างข้อมูลให้ เกิดการรับรู้ทั่วไปว่าผลประโยชน์ของการรวมตัวเป็นองค์กร คืออะไร

4. คน เป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กรชาวบ้านมีส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1 ผู้นำ ถือเป็นผู้กุมความอยู่รอดขององค์กรชาวบ้าน หากผู้นำได้รับการยอมรับ มีบารมี มีความสามัคคี ปฏิบัติดี มีความสามารถและคิดถึงส่วนรวมจริงๆ ก็สามารถนำพาองค์กรชาวบ้านให้ประสบผลสำเร็จและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชาวบ้านได้ผู้นำคนหนึ่งๆ สามารถจัดได้หลายประเภทด้วยกัน โดยมีลักษณะของการผสมผสานอยู่ในบุคคลเดียวกัน เช่น เป็นผู้นำทางความคิด การปฏิบัติและเผยแพร่รวมอยู่ในบุคคลเดียวกัน อย่างไรก็ตามการจัดประเภทของผู้นำ สามารถจัดได้ดังต่อไปนี้

4.1.1 ผู้นำทางความคิด

4.1.1.1 พัฒนาคนแล้วพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้หลักอริยสัจ4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) เน้นให้ชาวบ้านรู้จักตนเอง รู้จักปัญหา รู้จักถอดบายमुख อยากรู้พึ่งตนเอง จนนำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา

4.1.1.2 การพึ่งตนเองทางการเกษตรด้วยการทำเกษตรผสมผสานมีความรู้ทางธุรกิจ ในการซื้อขาย การจัดการและมีการออมทรัพย์

4.1.1.3 การวิเคราะห์ชุมชนและทางเลือก ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งตนเอง แบ่งกลุ่มชาวบ้านให้ชัดเจน

4.1.1.4 วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มคนจน คัดเลือกเกษตรกรรายย่อยที่ยากจนและส่งเสริมให้พวกเขารวมกลุ่มและกระตุ้นผู้นำให้เกิดขึ้นจนเป็นที่ยอมรับ

4.1.1.5 การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนโดยมีกิจกรรมที่ร่วมมือกับครู ผู้ปกครองและนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีครูร่วมนำชาวบ้านแก้ปัญหาที่ชุมชนและทำกิจกรรมร่วมกับผู้นำ

4.1.2 ผู้นำทางด้านศีลธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำเริ่มจากการเทศน์สอนกรรมฐาน การถอดบายमुखและประยุกต์กับงานพัฒนา

4.1.3 ผู้นำทางด้านอาชีพ เทคนิคการปฏิบัติ แบ่งได้ 2 ประเภทคือ ผู้นำที่เน้นหนักการทำกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น เกษตรผสมผสาน ปศุสัตว์ สับปะรด และผู้นำที่มีกระบวนการทำงานที่ติดกับชาวบ้าน คือ มีความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดการประชุม อบรม ศึกษาดูงาน วิเคราะห์ชุมชน จัดอันดับปัญหาเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน

4.1.4 ผู้นำด้านการพูดแบบกระตุ้นแรงเร้าทั้งแนวคิดและการปฏิบัติ การพูดในสิ่งที่ตัวเองทำมาด้วยมือ การพูดอธิบายแบบเรียบๆ

4.1.5 ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการเข้ากับเป้าหมายงานเพื่อชาวบ้าน ได้โดยเสนอแผนงานและกิจกรรมเข้าสู่หน่วยงานราชการได้

4.2 สมาชิก การที่สมาชิกร่วมมือกันและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลตลอดจนมีสิทธิอันพึงมีของสมาชิกในการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวบ้าน สมาชิกมีหลายประเภททั้งสมาชิกที่เข้าร่วมคิดร่วมทำงานกับองค์กรอาจจะเข้าร่วมกิจกรรมบ้างไม่เข้าร่วมบ้างและสมาชิกประเภทเฝ้าดูอยู่เฉยๆ มีมากกว่าประเภทอื่นๆ ชาวบ้านทั่วไป ที่ไม่เข้าร่วมอยู่ในองค์กรแต่ก็มีผลต่อการดำรงอยู่ และความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน เพราะเป็นกลุ่มคนที่เฝ้าติดตามวิพากษ์วิจารณ์และพร้อมจะเข้าร่วมมือ หรือไม่เข้าร่วมมือกับองค์กร

5. การบริหารจัดการ ถือเป็นเรื่องชี้ขาดความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน โดยเฉพาะทุกกิจกรรมมีเรื่องเงิน คน เข้าไปเกี่ยวข้องจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ คือ

5.1 การตัดสินใจร่วมกัน นับเป็นหัวใจสำคัญของการรวมตัวกันเป็นองค์กรชาวบ้านเพราะถ้าสมาชิกไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยความเป็นเจ้าขององค์กรก็ย่อมไม่มีความอยู่รอด องค์กรจะขาดความตระหนักและช่วยกันประคับประคอง แต่จะปล่อยให้ขึ้นอยู่กับผู้นำว่าจะนำไปทิศทางใดองค์กรจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นำ ดังนั้นการทำอะไรที่สำคัญๆ ในองค์กรจึงต้องให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

5.2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่โดยทั่วไปมีโครงสร้างจัดไว้เป็นรูปแบบมาตรฐาน คือ มีประธาน รองประธาน เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ปฏิคม เภรณูญิก ฝ่ายซื้อ ฝ่ายขาย ตรวจสอบและกรรมการอื่นๆ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันตามตำแหน่งโครงสร้างนี้อาจไม่จำเป็นสำหรับองค์กรที่มีเนื้อหาระมัดเจน ควรมีตำแหน่งที่มีเนื้อหารงานให้ปฏิบัติจริง

5.3 สถานที่และวัสดุอุปกรณ์เพื่อเป็นศูนย์กลางของการรวมตัวกันสำหรับการประชุม การจัดการกิจกรรม การเก็บวัสดุอุปกรณ์และการใช้ประโยชน์อื่นๆ สำหรับการประชุม

5.4 กฎ กติการ่วมกัน เพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นข้อตกลงร่วมกันการที่คนหลายคนมารวมกัน กลุ่มกัน ย่อมมีความคิดเป็นที่แตกต่างหรือขัดแย้ง ทักษะต่อการปฏิบัติตามเป็นสิ่งสำคัญขององค์กรชาวบ้าน

5.5 การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกองค์กรชุมชนซึ่งมีหลายรูปแบบ เป็นต้นว่าการจัดประชุม ซึ่งแจ้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน การแจ้งข้อมูลข่าวผ่านหอกระจายข่าว การประชุม แกนนำองค์กร และการกระจายข้อมูลต่อในกลุ่มย่อย การใช้ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างผู้นำ กับสมาชิกในการส่งต่อ และการรับข้อมูลข่าวสารความรู้ระหว่างกัน การสื่อสารนี้มีความสำคัญในการช่วยให้ เกิดการรับรู้เข้าใจและร่วมมือกันมากขึ้น หากไม่มีการสื่อสารหรือมีน้อย หรือการสื่อสารคลาดเคลื่อนจากความ เป็นจริง การที่จะประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นไปได้

5.6 การควบคุมตรวจสอบ เมื่อมีการแบ่งบทบาทหน้าที่แล้ว ต้องมีการควบคุมตรวจสอบกัน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีการรับรู้เข้าใจอย่างโปร่งใส โดยเฉพาะกิจกรรมพัฒนาเกือบทั้งหมดเกี่ยวข้องกับเงิน ถ้าอยู่ในมือเหรียญหรือฝ่ายการเงินเพียงคนเดียว ย่อมมีโอกาสเกิดการรั่วไหลเงินสูญหายหรือถูกนำไปใช้ก่อน การควบคุมตรวจสอบกันและกันอยู่เสมอจะช่วยให้องค์กรหรือชาวบ้านมีปัญหาหรือแก้ปัญหาได้แต่เนิ่นๆ

6. กิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกฝนและปฏิบัติจริงที่อยู่การพัฒนา โดยทั่วไปกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม เป็นหลัก บางชุมชนอาจมีกิจกรรมทางการเมืองบ้าง ในยุคปัจจุบัน มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามสภาวะบ้านเมืองที่มีปัญหามากขึ้น กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ที่นิยมทำกัน มากในชนบท คือ กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มปุ๋ย ธนาคารข้าว กลุ่มทอพื้นพื้นเมือง เป็นต้น

7. งบประมาณ เพื่อที่จะดำเนินงานไปด้วยดี จำเป็นที่จะต้องมีการระดมทุนทั้งภายในและภายนอก เพื่อทำกิจกรรมได้ ความคุ้นเคยในการถูกพัฒนาจากคนภายนอกทั้งรับและเอกชน ทำให้ชาวบ้านมักรอคอย งบประมาณจากภายนอกถึงจะช่วยกันทำงานพัฒนา แต่ในทางความเป็นจริงที่คิดแล้ว ควรมีการระดมทุน จากภายในชุมชน เมื่อขาดเหลือแล้วค่อยแสวงหางบประมาณจากภายนอก ในองค์กรหนึ่งๆ ควรมีงบประมาณ 1,000,000 บาทต่อชาวบ้าน 100 ราย รายละ 10,000 บาท ที่มีเงินหมุนเวียนสำหรับใช้พัฒนาชีวิตของตนเองและ ครอบครัว โดยสามารถทำกิจกรรมหลายๆกิจกรรมให้เกื้อหนุนกัน

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรชาวบ้านเป็นระบบใหญ่ระบบหนึ่งของชุมชน ที่มีระบบย่อยต่างๆ รวมกลุ่มกันเป็นประกอบที่ทำให้ องค์กรชาวบ้านอยู่ในองค์ประกอบต่างๆที่ทำให้องค์กรชาวบ้านมีอุดมการณ์ร่วมกันและการมีเป้าหมายที่จะเดิน ไปข้างหน้าร่วมกันและเพื่อสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกันตัดสินใจเลือกทางที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมมากที่สุด

ความหมายของชุมชนเข้มแข็งและความสำคัญของชุมชนเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ของเมืองหรือชนบทมารวมตัวกัน เป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้จากหลักการและการแก้ปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจน มีผลกระทบต่อภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกชุมชนนี้ว่า ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่ายหรืออื่นๆที่มีความหมายถึงความร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและด้วยความเอื้ออาทร ต่อชุมชนอื่นๆในสังคมด้วย (ประเวศ วะสี. 2543 : 4-5)

ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง ชุมชนที่มีความพร้อมในปัจจัยที่ส่งเสริมอำนาจของคนในชุมชน ในด้าน สถานการณ์ชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงในชุมชน มีพหุภาคีสันนิบาต มีการสื่อสารในชุมชน มีการเรียนรู้ และมีศักยภาพในชุมชนพึ่งตนเองได้ (กรมการพัฒนาชุมชน. 2543)

รูปแบบลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

รูปแบบลักษณะของชุมชนเข้มแข็งสมาชิกของชุมชนจะต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนและชุมชนที่แก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของตนเอง พร้อมทั้งจะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชน มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรของชุมชนในลักษณะเปิด โอกาสให้กับสมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วม มีความ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินการติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ คนและหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน ตลอดจนการพึ่งตนเองได้ในที่สุด มีเครือข่ายภาคีการพัฒนาเป็นหมู่บ้าน ชุมชนอื่น ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่นๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ชีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543:49-50)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบลักษณะของชุมชนเข้มแข็งชุมชนจะต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนและชุมชนที่แก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของตนเอง พร้อมทั้งจะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชนกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินการติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆ ด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน เป็นภารกิจของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรทุกส่วนของสังคม ภารกิจดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เป็นพลังขับเคลื่อนให้ชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้อย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีดังนี้

1. ด้านภูมิปัญญา ระบบความเชื่อ ระบบคุณค่า ระบบความคิดของชุมชนภูมิปัญญาและระบบความเชื่อของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากภูมิปัญญาและระบบความเชื่อ คือ เครื่องยึดเหนี่ยวเชื่อมโยงคนในชุมชนเอาไว้ด้วยกัน ภูมิปัญญาทั้งหลายจะเป็นบ่อเกิดและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ซึ่งถูกถ่ายทอดมาเป็นระบบความเชื่อ ระบบคุณค่าและระบบความคิดของสมาชิกในชุมชน การกำหนดค่านิยมเกี่ยวกับภูมิปัญญาและระบบความเชื่อของบุคคลเป็นเรื่องยากเพราะเป็นลักษณะการเปลี่ยนจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามการชี้ชัดว่าชุมชนใดมีภูมิปัญญาหรือไม่เพียงใดสามารถดูจากการสืบทอดองค์ความรู้หรือการสร้างสรรค์ การปรับและพัฒนาองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสภาพเงื่อนไขของชุมชน ดังบ่งชี้การสืบทอด การสร้างสรรค์ การปรับและพัฒนาภูมิปัญญา พิจารณาได้ดังนี้

1.1 ผู้นำทางความคิด เป็นผู้นำแนวความคิดของสมาชิกในชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงและถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่พิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และสามารถควบคุมพฤติกรรมด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของสมาชิกในชุมชน จากประสบการณ์ของนักพัฒนาชุมชนพบว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งจะมีผู้นำที่หลากหลายและจำนวนมากพอ หลายด้านและหลายคน ข่อมเป็นเครื่องประกันความมั่นคงและการพึ่งตนเองของชุมชน การที่ชุมชนไม่พึ่งผู้นำคนใดคนหนึ่งย่อมสามารถตรวจสอบและหาตัวแทนผู้นำอื่น ๆ ในกรณีที่จำเป็นได้

1.2 ความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน ความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกจะสะท้อนถึงการสืบทอดทางปัญญาและระบบความเชื่อของบุคคลมากหรือน้อยเพียงใดจะพิจารณาได้จาก

1.2.1 ทักษะคติ เป็นความคิดของสมาชิกเกี่ยวกับความเชื่อและคุณค่าในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การบวชป่า การป้องกันการอนุรักษ์ป่าและการสู่วัชยเสารือน เป็นต้น

1.2.2 พฤติกรรมในการถือปฏิบัติในพิธีกรรมหรือความเชื่อจะสังเกตจากจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมในพิธีกรรมหรือความเชื่อทั้งหลาย

2. ด้านการจัดการกลุ่มหรือองค์กรชุมชน กลุ่มหรือองค์กรชุมชนถือเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน เพราะกลุ่มหรือองค์กร คือรูปแบบการรวมตัวทางสังคม ที่ทำให้เกิดพลังอำนาจของชุมชนที่จะต่อรองกับรัฐบาลและอำนาจเงิน ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มหรือองค์กรชุมชนจากประสบการณ์ของนักพัฒนาชุมชน ได้สรุปไว้ 6 ประเด็นดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความต้องการร่วมกันของกลุ่มหรือองค์กร การที่จะเรียกเป็นองค์กรชุมชนได้ ก็ต่อเมื่อชุมชนมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ระดับขั้นการพัฒนาองค์กรจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ตัวบ่งชี้วัตถุประสงค์ จะวัดจากระดับขั้นการพัฒนา ดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้สนใจ เป็นกลุ่มเริ่มต้น ซึ่งเกิดจากการรวมตัวเพื่อการพูดคุยถกเถียงปัญหาาร่วมกัน แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้

2.1.2 กลุ่มศึกษาเรียนรู้ เป็นกลุ่มที่มีความพยายามที่จะแสวงหาความรู้จากการศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อการแก้ปัญหา

2.1.3 กลุ่มกิจกรรม เป็นกลุ่มที่มีการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและสามารถสร้างกิจกรรมร่วมกันได้

2.2 ด้านกฎ กติกา เป็นข้อปฏิบัติร่วมกันของกลุ่มหรือองค์กรและเป็นการกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกเพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะมีการกำหนดกฎ ระเบียบและกติกา เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก ซึ่งกติกาทั้งหลายจะมาจากการแสดงความคิดเห็นและตกลงร่วมกันของสมาชิก ตัวบ่งชี้กฎกติกา จะพิจารณาได้ดังนี้

2.2.1 กลุ่มหรือองค์กรชุมชน มีกฎ ระเบียบ กติกา ที่เหมาะสม

2.2.2 กระบวนการออกกฎระเบียบกติกามาจากการลงมติร่วมกันของสมาชิก

2.2.3 การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาของสมาชิก เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านสมาชิก สมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินงานของกลุ่มหรือองค์กร กลุ่มที่เข้มแข็งจะต้องคำนึงถึงจำนวนและคุณภาพของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพราะนั่นคือ สิ่งสะท้อนถึงความรู้ ความเอาใจใส่ ความพร้อมเพรียงและความรับผิดชอบในหน้าที่ ตัวบ่งชี้ สมาชิก พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

2.3.1 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม

2.3.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.3.3 ลักษณะความหลากหลายของสมาชิก

2.4 ด้านคณะกรรมการกลุ่ม กลุ่มหรือองค์กรที่มีผู้นำอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะมีผู้นำจำนวนมากและมีความหลากหลายและมีรูปแบบของการบริหารจัดการที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มหรือเครือข่ายองค์กร ดังนั้นบทบาทและพฤติกรรมของคณะกรรมการ จึงเป็นสิ่งสะท้อนศักยภาพประสิทธิภาพและคุณภาพของกลุ่มหรือองค์กรชุมชนนั้น ๆ ตัวบ่งชี้คณะกรรมการกลุ่ม จะพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

2.4.1 สัดส่วนคณะกรรมการที่มาร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมต่อจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

2.4.2 ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการ

2.4.3 ความรวดเร็วในการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.4.4 คุณภาพของการประชุมคณะกรรมการ จะมีการจัดวาระพิจารณาเรื่องและลงมติที่เหมาะสม

2.4.5 ความโปร่งใสของคณะกรรมการในด้านการเงินและการกระจายผลประโยชน์สำหรับสมาชิก

2.5 ด้านกิจกรรม กิจกรรมถือเป็นการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายของค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็ง เนื่องจากสมาชิกได้นำภูมิปัญญาและการเรียนรู้ไปเปลี่ยนแปลงแนวคิด ให้เป็นรูปธรรม กิจกรรมชุมชนภาคอีสานส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพและเป็นกิจกรรมระดับครอบครัว ส่วนกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีหรือสิ่งแวดล้อมมักเป็นกิจกรรมระดับชุมชน ตัวอย่างกิจกรรมจึงพิจารณาจากประเภทของกิจกรรมและมีจิตความคิดบนพื้นฐานของกิจกรรมเพราะกิจกรรมอย่างหนึ่งอาจครอบคลุมหลายมิติ ดังนี้

2.5.1 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ได้การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตการจำหน่าย การบริโภคและการระดมทุนของชุมชน เป็นต้น

2.5.2 ด้านสังคมวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาส การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน

2.5.3 ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรสาธารณสุขของชุมชน ได้แก่ การอนุรักษ์ป่า การอนุรักษ์แหล่งน้ำ พื้นฟูสภาพดินฟ้าอากาศ การจัดสาธารณสุขโลกและการจัดพื้นที่ให้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน

2.6 ด้านกองทุนกลุ่ม กองทุนเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานของกลุ่มหรือเครือข่ายของค์กรกลุ่มหรือเครือข่ายของค์กรหลายกลุ่มเกิดจากการรวมตัวเพื่อการออมทรัพย์ ซึ่งเรียกว่า “กลุ่มออมทรัพย์” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมในดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งเป็นการพึ่งตนเองของชุมชน การระดมทุนภายในของกลุ่มจึงเป็นเครื่องสะท้อนถึงศักยภาพและความเข้มแข็งของกลุ่มได้เป็นอย่างดี ประเด็นที่ใช้เป็นตัวอย่างกองทุนกลุ่มพิจารณา ดังนี้

2.6.1 ขนาดของกองทุนที่ระดมจากสมาชิก

2.6.2 ประเภทของกองทุน ซึ่งพิจารณาจากกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ

2.6.3 ความสม่ำเสมอในการออมหรือการฝากเข้ากองทุนของสมาชิก

2.6.4 อัตราการเติบโตของกองทุน

2.6.5 ประเภทของกิจกรรมที่ใช้เงินหรือทรัพยากรที่ใช้จากกองทุนไปดำเนินการ

2.7 ปัจจัยที่บ่งบอกกระบวนการเรียนรู้และการขยายเครือข่ายของชุมชนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพราะเป็นการยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาหาทางเลือกการแก้ปัญหา การตัดสินใจในการแก้ปัญหาและการสรุปบทเรียน กระบวนการเรียนรู้จะควบคุมถึงจิตสำนึกการพัฒนาความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาให้ทันแก่การเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่บ่งบอกถึงกระบวนการเรียนรู้และการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน อาจแยกได้ 3 ส่วนดังนี้

2.7.1 การศึกษาคูงาน เป็นกิจกรรมการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ของบุคลากรวัดเชิงปริมาณและคุณภาพของการศึกษาคูงาน พิจารณาได้ดังนี้

2.7.1.1 จำนวนครั้งของการศึกษาคูงาน

2.7.1.2 คุณภาพการศึกษาคูงาน

2.7.1.3 จำนวนผู้เข้าร่วม

2.7.1.4 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติหลังการศึกษาคูงาน

2.7.2 เวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เป็นเวทีสำหรับบทเรียน จากการศึกษาคูงาน เวทีวิเคราะห์ปัญหาเวทีเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นต้น ตัวอย่างเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ พิจารณาได้ดังนี้

2.7.2.1 จำนวนครั้งของการจัดเวที

2.7.2.2 ประเภทของเวทีที่จัด

2.7.2.3 จำนวนผู้เข้าร่วม

2.7.2.4 คุณภาพของกระบวนการวิเคราะห์

2.7.3 การขยายเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือ ซึ่งมีตัวอย่าง ดังนี้

2.7.3.1 จำนวนสมาชิกและอัตราเพิ่ม ณ ระยะเวลาหนึ่ง

2.7.3.2 จำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2.7.3.3 ประเภทของงานและกิจกรรมมีความหลากหลาย

2.7.3.4 การได้รับการยอมรับจากองค์กรภายนอก

2.8 ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นเครื่องสะท้อนที่ดีประการหนึ่งของความเข้มแข็งของชุมชน การวัดผลกระทบจากการดำเนินงานจะต้องเชื่อมโยงกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างผลกระทบจากการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.8.1 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เป็นตัวบ่งชี้และมีความสัมพันธ์ในระดับครอบครัวค่อนข้างมาก เช่น รายได้ หนี้สิน รายจ่าย ผลผลิต เป็นต้น สำหรับผลการพัฒนาในระดับกลุ่มหรือเครือข่ายองค์กร พิจารณาได้ ดังนี้

2.8.1.1 จำนวนและขนาดของกองทุนทั้งหมดในชุมชน

2.8.1.2 จำนวนหนี้สินรวมของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน

2.8.1.3 รายได้รวมและรายได้เฉลี่ยรวมของครัวเรือนของสมาชิกที่ทำงานในชุมชน

และนอกชุมชน

2.8.1.4 ช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนในชุมชน

2.8.1.5 จำนวนของแรงงานอพยพที่ทำงานอยู่นอกชุมชนและกลับเข้ามาในชุมชน

2.8.1.6 ความหมายของทางเลือกในการประกอบอาชีพ

2.8.1.7 ผลการดำเนินงานของกลุ่มการผลิต การจำหน่าย การบริโภค

โดยวัดจากผลกำไรหรือขาดทุน

2.8.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ตัวบ่งชี้การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรมในระดับชุมชน พิจารณาได้ดังนี้

2.8.2.1 สัดส่วนจำนวนครัวเรือนที่สมาชิกอพยพย้ายถิ่นออกไปจากชุมชน ต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน

2.8.2.2 สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนที่สมาชิกอพยพย้ายถิ่นกลับเข้ามาในชุมชน ต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน

2.8.2.3 จำนวนผู้ได้รับสวัสดิการชุมชน เช่นผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก และผู้ด้อยโอกาส

2.8.2.4 อัตราการประกอบอาชีพการเกษตรและการเสาะแสพหัตถ์

2.8.2.5 การปรับใช้และการสืบทอดภูมิปัญญาและความรู้พื้นบ้าน

2.8.2.6 การอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน

2.8.2.7 จำนวนและอัตราเพิ่มหรือลดของบุคคลที่สนใจบวชเรียน

2.8.3 ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การอนุรักษ์จะเกิดผล จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของกลุ่มบุคคลทุกฝ่าย ตัวบ่งชี้ พิจารณาได้ ดังนี้

2.8.3.1 พื้นที่ป่าในชุมชนเพิ่มขึ้น

2.8.3.2 แหล่งน้ำสาธารณะมีสภาพดีขึ้น

2.8.3.3 สภาพดินในชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

2.8.3.4 มลภาวะทางอากาศและเสียงในชุมชนลดลง

2.8.3.5 ชุมชนมีพลังการต่อรองกับรัฐบาลด้านสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (อนุชาติ พะวงสำลีและอรทัย อาจอ่ำ. 2541 : 235-256)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชนดังกล่าว ด้าน ภูมิปัญญา ระบบความเชื่อ ระบบคุณค่า ระบบความคิดของชุมชนภูมิปัญญาและระบบความเชื่อของบุคคล ป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำทางความคิด ด้านการจัดการกลุ่มหรือองค์กร ชุมชน และปัจจัยที่บ่งบอกกระบวนการเรียนรู้และการขยายเครือข่ายของชุมชนกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเป็นหัวใจ สำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เพราะเป็นการยกระดับความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาหาทางเลือกการแก้ปัญหา

องค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งประกอบด้วย การมีบุคลากรหลากหลาย การมีเป้าหมายร่วมกัน มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักและเอื้ออาทรต่อกันรักท้องถิ่น มีอิสระในการร่วมคิด ตัดสินใจร่วมทำร่วม รับผิดชอบมีการระดมใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเป็น แนวราบและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการบริหารงานกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ติดต่อจนมีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543:337-340)

องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ คือ

3.1.1 การมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วมในชุมชน ซึ่งเกิดจากรากฐานทางวัฒนธรรมอันเป็นทุนทาง สังคมดั้งเดิมของชุมชน

3.1.2 การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน และมีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนอย่างชัดเจน

3.1.3 การมีกิจกรรมการผลิต กิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

3.1.4 การมีทุนทางสังคมที่เห็น ได้ชัดเจน

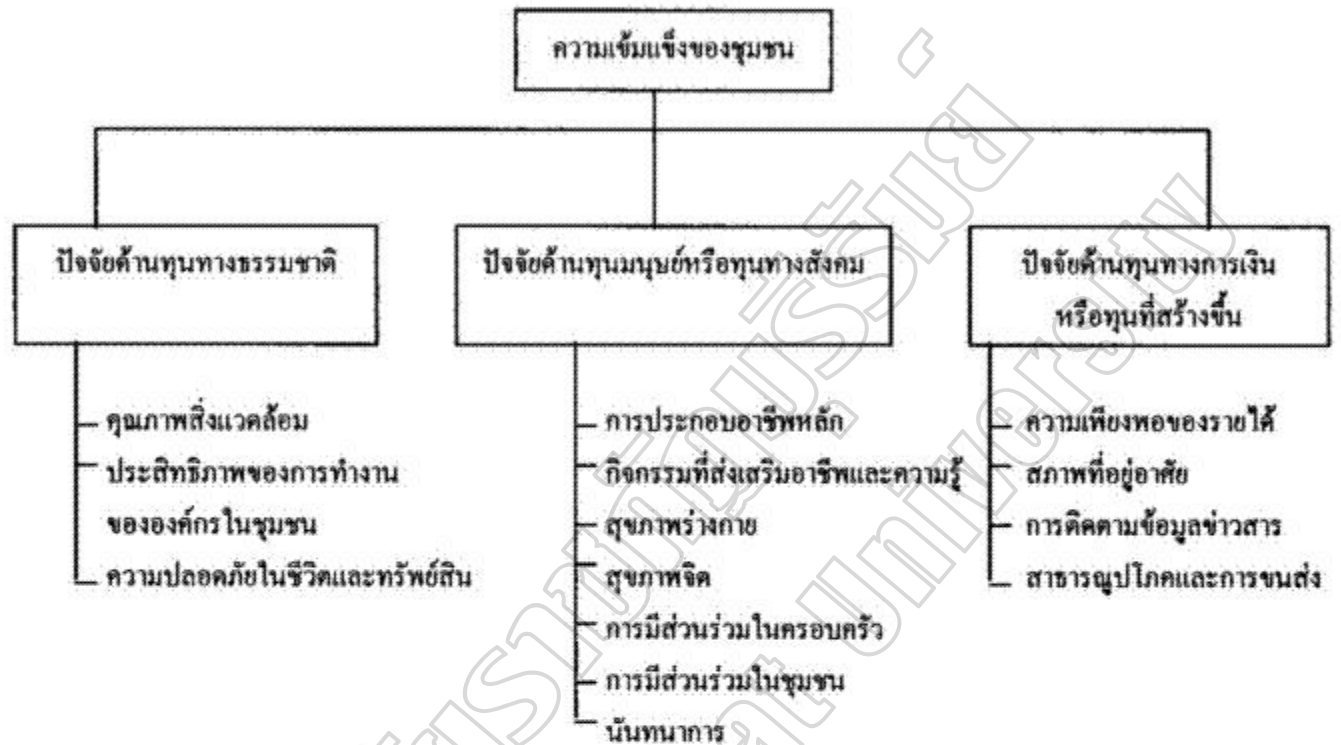
3.1.5 การมีเครือข่ายความร่วมมือ

3.1.6 การเกิดการยอมรับจากสังคมภายนอก (ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543:46)

เมื่อชุมชนเข้มแข็งทั้งในชนบทเมืองทั่วแผ่นดิน จะแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด โรคเอดส์ ปัญหาโสเภณี และความรุนแรงต่างๆ อนุรักษ์วัฒนธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เกิดการจัดองค์กรปฏิบัติจริง เพื่อให้ชีวิตเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และศีลธรรมบูรณาการ ไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริงและยั่งยืน (ประเวศ วะสี และคณะ. 2544:5)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชน เป็นภารกิจของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและทุกส่วนของสังคม ภารกิจดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เป็นพลังขับเคลื่อนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมที่จะแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม โดยการนำทฤษฎีและประสบการณ์สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมบทบาทการส่งเสริมของหน่วยงานทั้งหลาย เหล่านี้ จึงทำให้เกิดแนวคิด หลักการ วิธีการเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน ที่หลากหลาย

จากองค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชนดังกล่าว สามารถแสดงดังภาพภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชน
ทิมา (สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ. 2545)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน
ได้ใช้ประเด็นที่หลากหลายการมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วมในชุมชนที่เป็นพลังขับเคลื่อนให้ชุมชนสามารถ
พึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจะต้องมีความจำเป็น พลวัต (Dynamic) ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและบริบทของชุมชนต่าง ๆ ตลอดเวลา เงื่อนไขและองค์ประกอบหลัก ๆ ที่จะสะท้อนถึงความเข้มแข็งของชุมชน คือต้องประกอบไปด้วยพลังสร้างสรรค์ภายในชุมชน 6 ประการด้วยกัน คือ พลังคน พลังกลุ่ม พลังทุน พลังธุรกิจ พลังเอื้ออาทร และพลังเรียนรู้ ซึ่งพลังต่าง ๆ เหล่านี้มีตัวชี้วัด 7 ประการ คือ

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. จำนวนผู้นำตามธรรมชาติต่อประชากร
2. จำนวนสมาชิกของกลุ่มต่อประชากร
3. อัตราเพิ่มของจำนวนเงินออมของชุมชน
4. จำนวนองค์กรธุรกิจที่องค์กรชุมชนเป็นเจ้าของ
5. อัตราการเพิ่มของเงินสวัสดิการเพื่อคนในชุมชน
6. อัตราการเพิ่มของรายได้ของธุรกิจที่องค์กรชุมชนเป็นเจ้าของ
7. จำนวนการเป็นสมาชิกองค์กรภายนอกชุมชน

เครื่องชี้วัดศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. 2544 : 11-12)

ได้แบ่งเป็น 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. ความเป็นองค์กรชุมชน ได้แก่

- 1.1 สมาชิกมีความตระหนักต่อจิตสำนึกร่วมต่อท้องถิ่นและเห็นคุณค่าของตนเอง
- 1.2 มีผู้นำที่เน้นการมีส่วนร่วม มีความสามารถในการบริหารชุมชน เสียสละ
- 1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ
- 1.4 มีกิจกรรมร่วม ในการแก้ปัญหาหรือหนุนเสริมศักยภาพ
- 1.5 สมาชิกมีความสามารถในการเรียนรู้/วิเคราะห์ปัญหาให้เท่าทันเหตุการณ์และมีความเข้าใจถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเอง

1.6 จิตสำนึก (ความรักท้องถิ่น)

1.7 กิจกรรม (มีกิจกรรมที่สนองความต้องการของสมาชิก)

2. มีการบริหารจัดการที่ดี ได้แก่

2.1 มีแผนพัฒนาชุมชน / องค์กร

2.2 มีระบบบริหารจัดการที่ดี (ธรรมภิบาล) แบ่งออกได้ดังนี้

2.2.1 ความซื่อสัตย์สุจริต

2.2.2 ความเปิดเผยโปร่งใส

- 2.2.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
 - 2.2.4 มีความชอบธรรมและยุติธรรม
 - 2.2.5 ความมีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ
 - 2.2.6 ความมีคุณธรรมและจริยธรรม
 - 2.2.7 การมีมาตรฐานการทำงาน
 - 2.2.8 มีส่วนร่วมจากสมาชิกในการตัดสินใจ
 - 2.2.9 มีการกระจายข้อมูลข่าวสาร
 - 2.2.10 มีระบบมาตรฐานข้อมูลชุมชนติดตามประเมินผลได้
3. กิจกรรมต่อเนื่องสามารถตอบสนองต่อชุมชนอย่างบูรณาการ ได้แก่
- 3.1 มีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและแหล่งทรัพยากร
 - 3.2 มีกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาในด้านอาชีพรายได้ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเชื่อมโยง
 - 3.3 มีระบบสวัสดิการของชุมชนและการสร้างหลักประกันความมั่นคงสำหรับชุมชนในอนาคต
 - 3.4 มีผู้นำเกิดขึ้นหลากหลายและมีจิตสาธารณะ
 - 3.5 สามารถเป็นชุมชนที่เป็นเวทีเรียนรู้ของชุมชนอื่น ๆ ได้
4. มีความพยายามพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจและภูมิปัญญา ได้แก่
- 4.1 มีการระดมทุนหรือมีการออมทรัพย์สม่ำเสมอและกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ
 - 4.2 มีการกระจายทุน ทรัพยากร สินเชื่อ กองทุนหรือทุนทางสังคมภายในกลุ่มและชำระคืนหรือหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอ
 - 4.3 มีการใช้กองทุนหรือสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือให้แก่สมาชิกที่จำเป็นและเดือดร้อน
 - 4.4 มีความสามารถในการยกระดับหรือสะสมภูมิปัญญาจาก ประสบการณ์ รวมทั้งสร้างนวัตกรรมที่พัฒนาและสามารถถ่ายทอดกับชุมชนอื่นได้
5. มีการเชื่อมโยงกระบวนการเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่
- 5.1 องค์กรชุมชนเป็นสมาชิกเครือข่ายและมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 - 5.2 มีส่วนร่วมหลักคั่นนโยบายและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานพัฒนาหรือการถ่วงดุลกับกลไกเชิงนโยบาย โดยเฉพาะในกลไกท้องถิ่น
 - 5.3 มีการสนับสนุนการอบรมให้แก่ผู้นำองค์กรเครือข่ายและสมาชิก
 - 5.4 มีความสม่ำเสมอในการจัดการประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 5.5 มีการติดต่อสื่อสารกันภายในระหว่างสมาชิกขององค์กร
 - 5.6 การเรียนรู้และการปฏิบัติจริง
 - 5.7 กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของสมาชิก

(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. 2544 : 11-12)

จากการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หน่วยงานของภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ ได้พยายามให้ความหมายของชุมชนเข้มแข็งของชุมชนซึ่งคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤต คณะอนุกรรมการ ภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบกรอบ องค์ประกอบและลักษณะของชุมชนเข้มแข็งไว้ดังนี้ (ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543:337-347)

1. องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งจะประกอบด้วย

- 1.1 มีบุคลากรหลากหลายที่มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
- 1.2 มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประ โยชน์สาธารณะและของสมาชิก
- 1.3 มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักและเอื้ออาทรต่อกันรักท้องถิ่น
- 1.4 มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ
- 1.5 มีการระดมใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- 1.6 มีการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเป็นแนวราบและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ
- 1.7 มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 1.8 มีการจัดการบริหารงานกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี
- 1.9 มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป

2. ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง มีดังนี้

- 2.1 สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
- 2.2 สมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนเองและชุมชน
- 2.3 มีกระบวนการของชุมชนที่มี การเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรในลักษณะเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
- 2.4 สมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนด วิสัยทัศน์ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินการติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
- 2.5 สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- 2.6 มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกๆด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุกๆคนและหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

2.7 การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอกเป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอด มีเครือข่ายความร่วมมือ กับภาคีการพัฒนาอาจเป็นหมู่บ้าน ชุมชนอื่น ท้องถิ่นอื่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่นๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน (ธีระพงษ์ แก้วหาญ. 2543 : 49-50)

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชนดังกล่าว ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่หลากหลายที่บ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตของสังคมหรือสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและเงื่อนไขและองค์ประกอบหลักๆ ที่จะสะท้อนถึงความเข้มแข็งของชุมชน คือต้องประกอบไปด้วยพลังสร้างสรรค์ภายในชุมชนประกอบไปด้วย พลังคน พลังกลุ่ม พลังทุน พลังธุรกิจ พลังเอื้ออาทร และพลังเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าได้สังเคราะห์ปัจจัยที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดเป็นกรอบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนไว้ 3 ด้านที่สำคัญ ดังนี้

ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งมีดังนี้ ความเป็นองค์กรชุมชน มีการบริหารจัดการที่ดี กิจกรรมต่อเนื่องสามารถตอบสนองต่อชุมชนอย่างบูรณาการ มีความพยายามพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจและภูมิปัญญา มีการเชื่อมโยงกระบวนการเป็นเครือข่ายการเรียนรู้

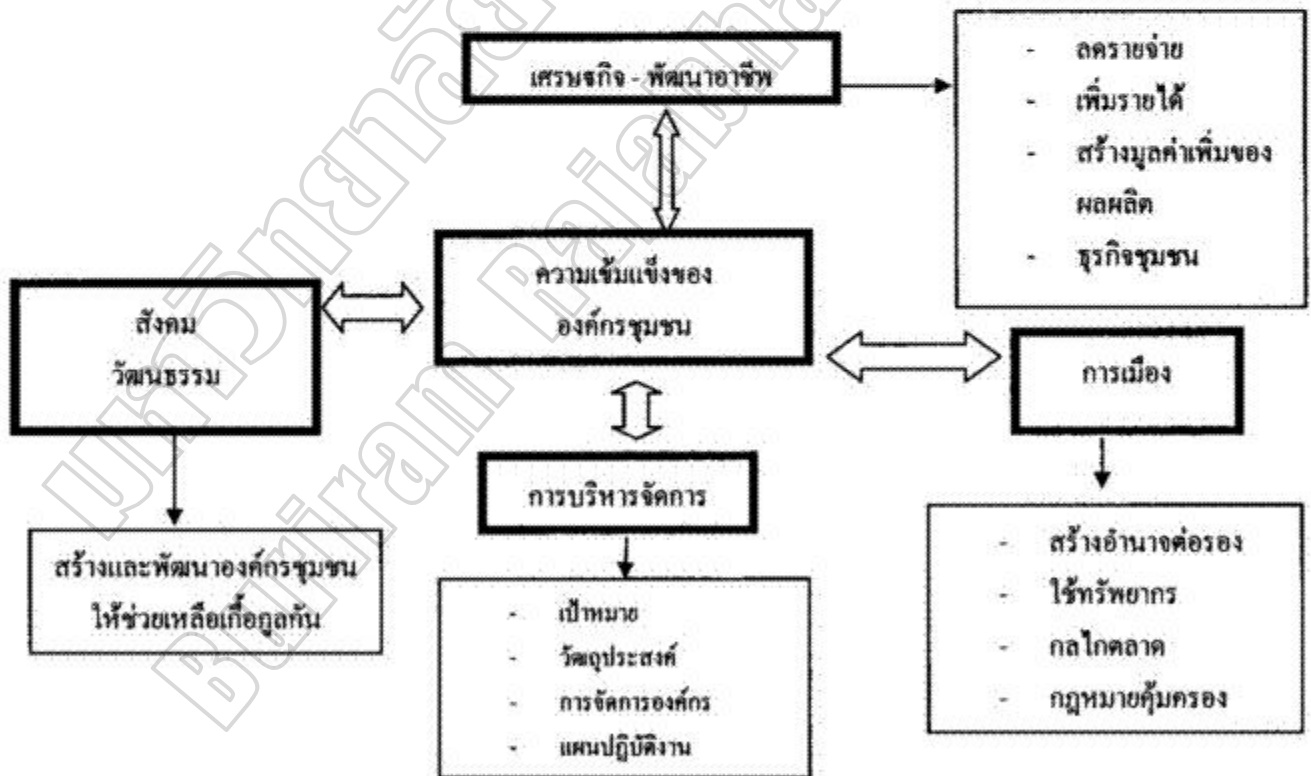
1. ด้านสังคม ได้แก่ ความเป็นองค์กรชุมชน องค์กรมีการตอบสนองต่อปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้
2. ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีระบบบริหารจัดการที่ดี ในชุมชนมีองค์กรที่มีกิจกรรมต่อเนื่อง และสามารถตอบสนองต่อชุมชน
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ความพยายามพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานในการประกอบอาชีพ และมีการสะสมภูมิปัญญาจากประสบการณ์

แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของแต่ละชุมชน จะอาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและให้ทุนทางสังคมในการจัดการเพื่อเอาชนะปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญ เมื่อชุมชนมีปัญหา ก็จะรวมกลุ่มเพื่อระดมทุนทางสังคมในการจัดการเพื่อเอาชนะปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญเมื่อชุมชนมีปัญหา ก็จะรวมกลุ่มเพื่อระดมทรัพยากรในชุมชน มาใช้ร่วมกันโดยแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ เช่น มิติทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เท่ากันหรืออาจจะพัฒนาความเข้มแข็งได้เพียงบางมิติเท่านั้น นอกจากนี้เงื่อนไขและกระบวนการนำไปสู่ความเข้มแข็ง ในแต่ละมิติก็มีความแตกต่างกันไป

การพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้อย่างต่อเนื่อง จะต้องดำเนินงานขององค์กรตามแนวคิดและกิจกรรม ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารจัดการให้ควบคู่กันไป ทั้ง 4 ด้านกล่าวคือ (สมพันธ์ เศรษฐกิจและคณะ. 2540:78-79)

1. ด้านการเมือง องค์กรชุมชนต้องอาศัยสร้างอำนาจขึ้นมาเพื่อต่อรองในการใช้ทรัพยากร จากภาครัฐและภายนอกได้ ต้องศึกษาเรียนรู้กลไกตลาดและรองต่อกับภาครัฐกิจได้รวมทั้งได้ผลักดันให้มีกฎหมายคุ้มครองการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนไม่ต้องอยู่ภายใต้ กฎระเบียบของรัฐ แต่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล วิชาการ ข้อมูลและเทคโนโลยีต่าง ๆ
2. ด้านเศรษฐกิจ ต้องเสริมสร้างกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้การแปรรูปผลิตเพิ่มพูนมูลค่า และการทำกิจกรรมชุมชน ที่ชุมชนมีอำนาจ เช่น บิมน้ำมัน ร้านค้าการขายผ้าพื้นเมือง แปรรูปข้าว เป็นต้น
3. ด้านสังคมวัฒนธรรม ต้องสร้างการรวมกลุ่มที่จะนำเอาวัฒนธรรมประเพณีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาเกาะเกี่ยวกับการรวมตัวให้เหนียวแน่นยิ่งขึ้น
4. ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการองค์กร การแบ่งบทบาทหน้าที่และการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กิจกรรมพัฒนาความเข้มแข็งชุมชน
 ที่มา (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543 : 337 - 347)

การพัฒนาสังคมที่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน การพัฒนาสังคมที่คำนึงถึงความต้องการของประชาชนมุ่งที่จะหาคำตอบว่า ประชาชนต้องการอะไร ซึ่งการพัฒนาถึงความต้องการของประชาชนนี้มีความสำคัญมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าคนเป็นทั้งเครื่องมือและผู้รับประโยชน์จากความพยายามในการพัฒนาดังนี้ การพัฒนาสังคมจึงต้องมุ่งพัฒนาและทำงานกับประชาชน ไม่ใช่เพียงทำงานเพื่อประชาชน แต่ต้องทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับพวกเขา เพื่อให้พวกเขาสามารถพึ่งตนเองได้ ประชาชนจึงเป็นผู้กระทำมิใช่ผู้ถูกกระทำ แต่ฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตาม การที่จะทำงานกับประชาชนให้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่รับผิดชอบจะต้องทำงานให้กลมกลืนกับประชาชนและที่สำคัญที่สุดจะต้องรู้ว่าประชาชนต้องการอะไร ความพยายามในการทำงานร่วมกับประชาชนก็เพื่อให้พวกเขาสามารถสนองความต้องการของพวกเขาด้วยตัวของพวกเขาเอง ซึ่งในความต้องการของประชาชนนั้น อาจประกอบไปด้วยทั้งความต้องการในปัจจุบัน 4 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การประกอบอาชีพ การศึกษา ฯลฯ

การพัฒนาสังคมที่คำนึงถึงความต้องการของรัฐบาล หรือสิ่งที่รัฐบาลจะจัดหาให้แก่ประชาชน เนื้อหาของการพัฒนาสังคมในลักษณะนี้จะเห็นได้จากนโยบายของรัฐที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคำแถลงนโยบายของรัฐบาล อย่างเช่นคำแถลงนโยบายรัฐบาล ที่เคยปรากฏในอดีตไว้ว่า “รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างความยุติธรรมทางสังคมและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในด้าน โอกาสทางการศึกษา การพัฒนาสุขภาพอนามัยและการให้หลักประกันความมั่นคงในชีวิต ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีศีลธรรมและดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ” ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็เป็นส่วนประกอบของนโยบายของรัฐบาลต่างๆ มาจนถึงปัจจุบัน แตกต่างกันในแนวทางปฏิบัติและรายละเอียดการดำเนินการ ไม่ว่าจะในรูปแบบที่รัฐดำเนินการเอง ให้เอกชนดำเนินการ หรือในรูปแบบของความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ

เนื้อหาการพัฒนาสังคมที่ผสมผสานระหว่างการพัฒนาสังคมที่คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและความต้องการของรัฐบาล เนื้อหาของการพัฒนาสังคมในประเภทนี้มีลักษณะเป็นการ “พบกันครึ่งทาง” ระหว่างความพยายามของรัฐบาลและความพยายามของประชาชนในการพัฒนาสังคม หรือมีลักษณะเป็นกลางๆ ที่มีการพูดถึงกันอยู่เสมอ ทั้งในวงการวิชาการและปฏิบัติการ ซึ่งเนื้อหาของการพัฒนาสังคมในลักษณะนี้รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นการพัฒนาคุณภาพประชาชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการลดอัตราความเจ็บไข้ได้ป่วย การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการพึ่งตนเอง

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนจะต้องดำเนินงานขององค์กรตามแนวคิดและกิจกรรม ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารจัดการให้ควบคู่กันไป

กระบวนการหรือขั้นตอนการสร้างมาตรวัดชุมชนเข้มแข็ง

กระบวนการหรือขั้นตอนการสร้างมาตรวัดชุมชนเข้มแข็ง มีรายละเอียดดังนี้

การวัด หมายถึง กระบวนการแปรสภาพแนวคิด (Concepts) ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม ให้มีลักษณะเป็นรูปธรรม โดยการให้ค่าข้อมูลตัวแปรหรือให้น้ำหนักกับข้อมูลตัวแปร ในเชิงปริมาณ

มาตรวัด ชุมชนเข้มแข็ง เป็นการวัดเพื่อเทียบ และตัดสินสอบดูความเป็นจริงในความแตกต่างของชุมชนเป้าหมาย พื้นที่โครงการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนชนบทไทย ซึ่งได้มีการทดลองในเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขต (Regional Networks : RLN) ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตของกรมการพัฒนาชุมชน 12 เขตจำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก จันทบุรี อุบลราชธานี เลย เชียงราย พินิจโลก เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ยะลา พระนครศรีอยุธยา มหาสารคาม นครสวรรค์ และภูเก็ต

กระบวนการสร้างมาตรวัด

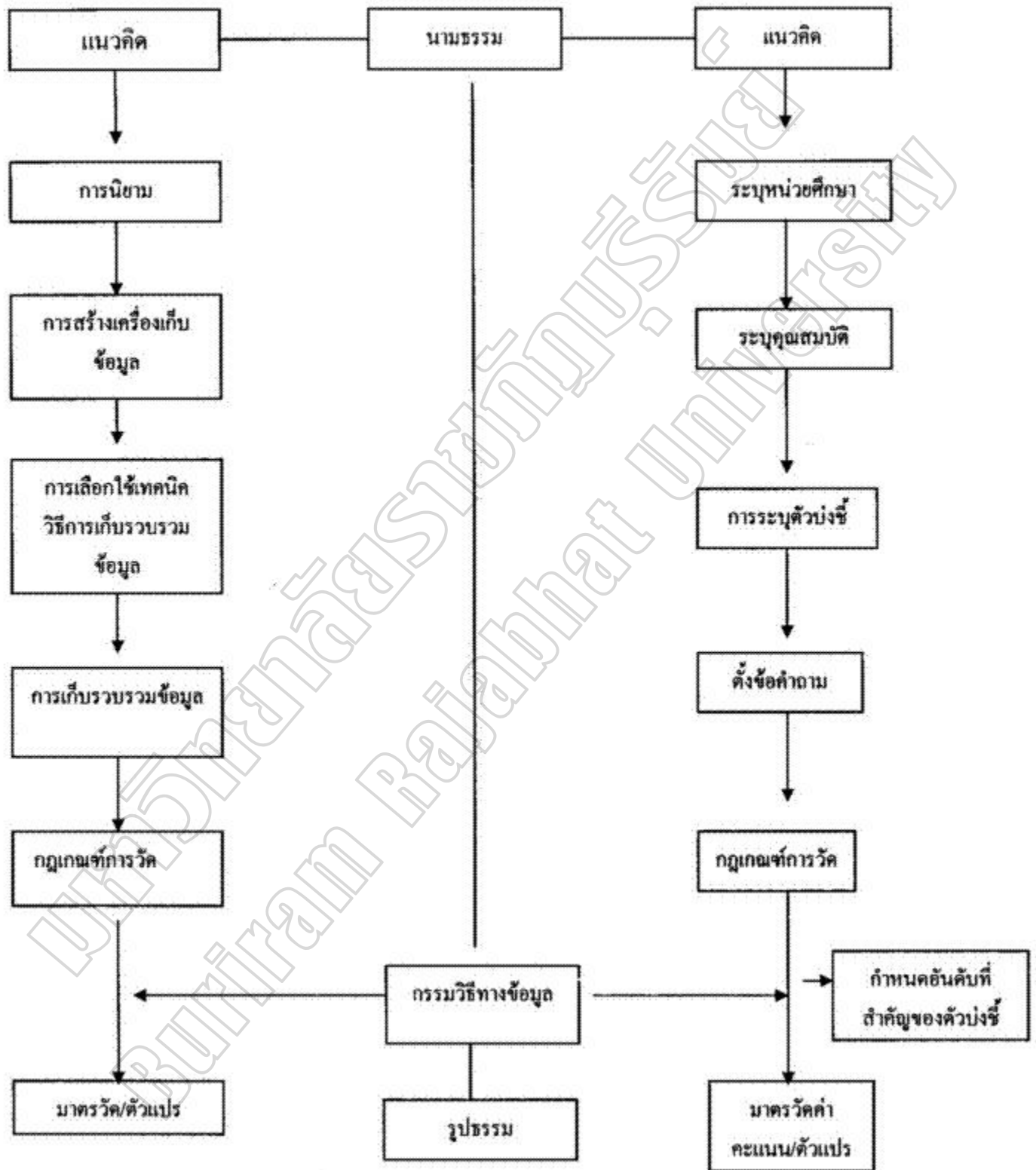
การสร้างมาตรวัด มีขั้นตอนต่อเนื่องที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดโดยเริ่มต้นกำหนดให้เด่นชัดว่า ตัวแปรที่ต้องการวัดคืออะไร
2. กำหนดนิยามของตัวแปรให้ละเอียด จนถึงขั้นที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติการได้
3. สร้างเครื่องมือ
4. เลือกใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ตั้งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการให้น้ำหนัก เรียกว่า "วิธีการวัด" ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
7. ประเมินค่าคะแนนเป็นมาตรวัด

ในการแปลงแนวคิดไปสู่กระบวนการปฏิบัติ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

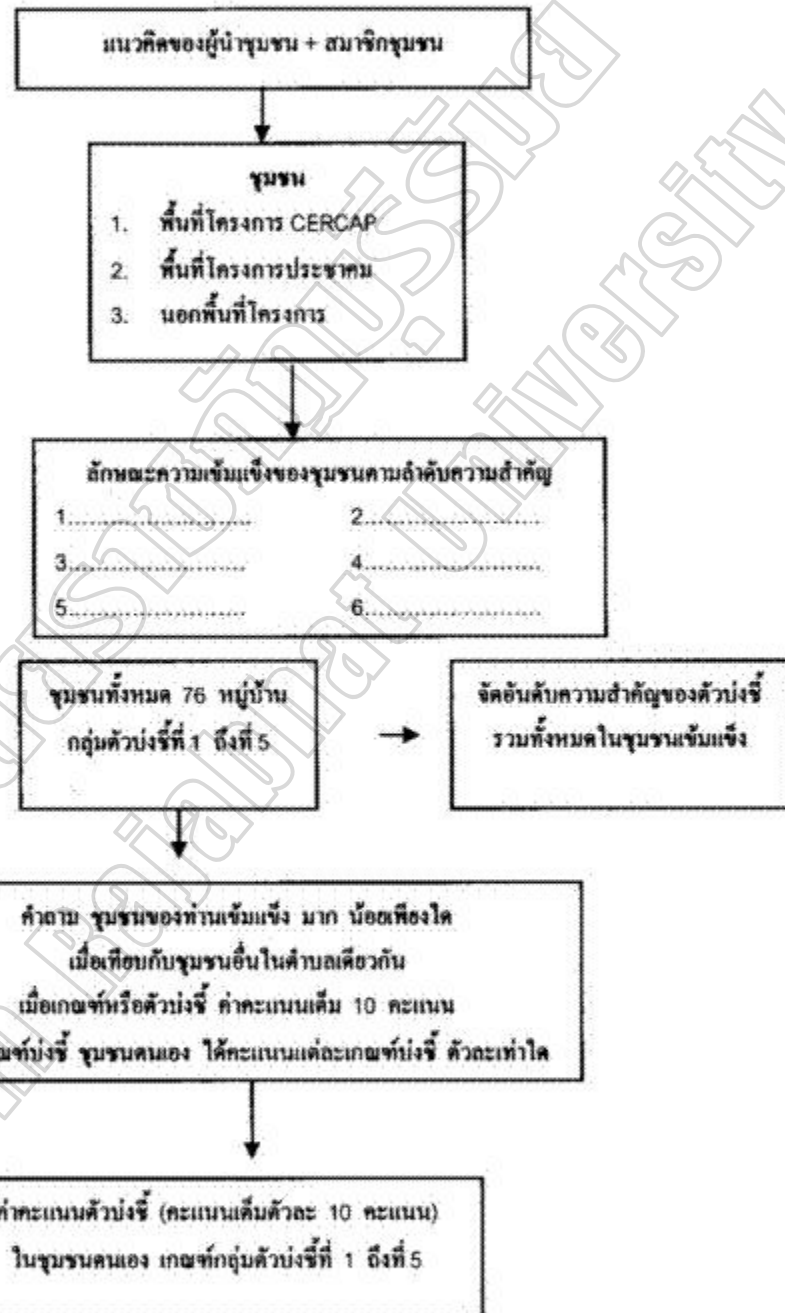
1. แนวคิด ระบุชื่อตัวแปรที่ต้องการศึกษา
2. ระบุหน่วยศึกษา
3. ระบุคุณสมบัติ
4. ระบุตัวบ่งชี้
5. ตั้งชื่อคำถาม
6. ตั้งกฎเกณฑ์การวัด / กำหนดอันดับที่สำคัญของตัวบ่งชี้
7. ตั้งเกณฑ์ค่าคะแนน

ปรากฏตามแผนภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ของแนวคิดนามธรรม ไปสู่รูปธรรม

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของแนวคิดนามธรรมไปสู่รูปธรรม
ที่มา (สุชาติ ประสิทธิ์สินธุ์.2537 : 11 - 16)

ตั้งนั้นการศึกษา รูปแบบและวิธีการสร้างมาตรวัด : ชุมชนเข้มแข็งครั้งนี้จึงกำหนดกรอบแนวคิดตามแผนภาพประกอบ 4 กรอบแนวความคิด การศึกษารูปแบบและวิธีการ : สร้างมาตรวัด ชุมชนเข้มแข็ง

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวความคิด การศึกษารูปแบบและวิธีการ : สร้างมาตรวัด ชุมชนเข้มแข็ง
ทิวา (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2543)

จากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนการสร้างมาตรฐานเข้มแข็ง ต้องศึกษาความแตกต่างชุมชนเป้าหมายและเริ่มกำหนดตัวแปรที่ต้องการวัด นิยามตัวแปรให้ละเอียดจนถึงขั้นนำไปใช้ปฏิบัติการได้และสอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริง ดังปรากฏในแผนภาพที่ 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วีระพันธุ์ อันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ 2) ค้นหาตัวพยากรณ์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) สร้างสมการพยากรณ์ที่มีผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านของจังหวัดบุรีรัมย์

สมหมาย สาททรัพย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของชาวพุทธ : ศึกษากรณี ชุมชนศิระะอโศก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ 2 ประการคือ 1) ศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของชาวพุทธ ณ ชุมชนศิระะอโศก 2) ศึกษาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนชาวพุทธและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ณ ชุมชนศิระะอโศก

จารีรัตน์ ปรกแก้ว และคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องโครงการ “ศึกษาและพัฒนาข้าราชการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่าง โรงเรียนระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน” พบว่า การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในระบบกับชุมชน เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

ศรีไพร ราชประโคน (2546 : บทคัดย่อ) การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการเรียนรู้การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านที่มีภาษาพูดที่แตกต่างกันคือ ภาษาเขมร ภาษาลาว และภาษาไทยโคราช

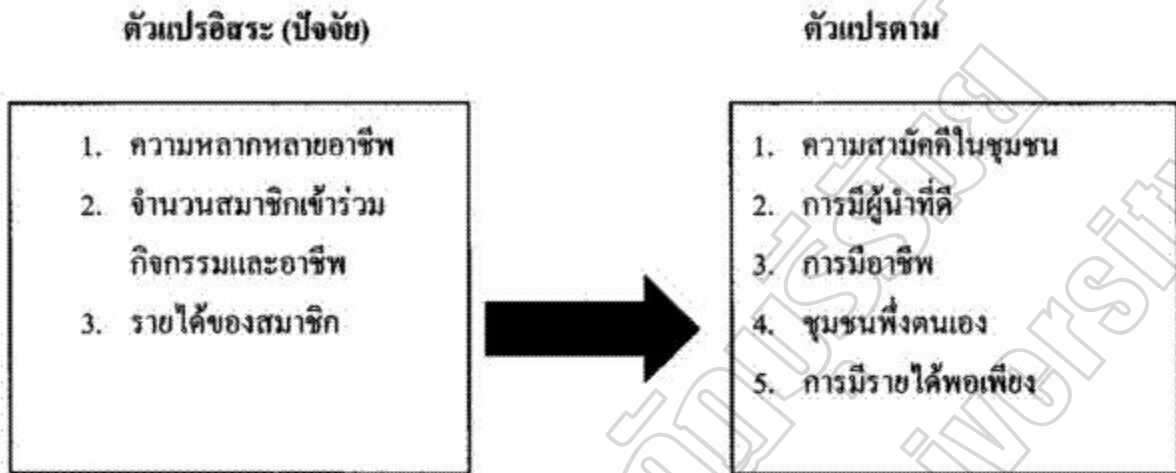
ฐิรวุฒิ เสนาคำ (2540 : 8 - 18) งานวิจัยต่างประเทศ เกี่ยวกับที่เอื้อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งนั้น พบว่ามีน้อยสาเหตุอาจเนื่องจากความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเรื่องใหม่และมักจะพบในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาได้พยายามที่จะศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชนศักยภาพ อิทธิพลที่มีต่อกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งส่วนหนึ่ง คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งของประชาสังคมอีกส่วนหนึ่ง คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพราะการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและสาธารณะทำให้รู้ในสิ่งที่ไม่รู้ซึ่งไม่อาจรู้โดยลำพัง

2. ความสำเร็จของการทำงานเครือข่าย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง องค์กรใดที่สามารถจัดหาหรือสร้างปัจจัยความสำเร็จได้มาก องค์กรนั้นย่อมมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาข้างต้นพบว่า เพื่อศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนและองค์ประกอบที่บ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชน ผู้ศึกษาเลือกศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาและงบประมาณ

กรอบแนวคิดในการวิจัย ความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนบ้านหนองตาต้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ เพื่อให้ผลการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งข้อมูล และกรอบการวิจัย โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามลำดับนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวส่วยบ้านหนองตาต้า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งหมดจำนวน 798 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการกำหนดโควตา ร้อยละ 50 โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้ ผู้นำเป็นทางการจำนวน 48 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 16 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆจำนวน 24 คน ประธานกลุ่มต่างๆในชุมชนจำนวน 128 คน และชาวส่วยบ้านหนองตาต้าจำนวน 90 คน โดยกำหนดโควตาร้อยละ 50 คือ ผู้นำเป็นทางการจำนวน 24 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 8 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆจำนวน 12 คน ประธานกลุ่มต่างๆในชุมชนจำนวน 64 คน และชาวส่วยบ้านหนองตาต้าจำนวน 45 คนรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 152 คน
3. ตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)
 - 3.1.1 ความหลากหลายอาชีพ
 - 3.1.2 จำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ
 - 3.1.3 รายได้ของสมาชิก

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

- 3.2.1 ความสามัคคีในชุมชน
- 3.2.2 การมีผู้นำที่ดี
- 3.2.3 การมีอาชีพ
- 3.2.4 ชุมชนพึ่งตนเอง
- 3.2.5 การมีรายได้พอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นฐาน ในการสร้างแบบสอบถามลักษณะเครื่องมือ

1. ลักษณะเครื่องมือ

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นการปฏิบัติที่เป็น (Rating Scales) 5 ระดับสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองดาดำ โดยพิจารณาคำตอบนี้

กำหนดค่าคะแนนการปฏิบัติ	ให้ค่าคะแนนเป็น
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นมีมาตราวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของ ชุมชน โดยพิจารณาคำตอบดังนี้

ค่าคะแนนตามความคิดเห็น	ให้ค่าคะแนนเป็น
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถาม ได้ดำเนินการดังนี้
 - 2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน
 - 2.2 กำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้าง
 - 2.3 นำข้อมูลจากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม
 - 2.4 นำแบบสอบถามที่ร่างเสนอกณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
 - 2.5 นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ เพื่อความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านคือ
 - 2.5.1 นายอุดม วงศ์จอม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านศรีภูมิ
 - 2.5.2 นางแสงระวี อัคระสุขบุตร ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองกึ่งประชาสามัคคี
 - 2.5.3 นายกิตติ เศษนอก ครู โรงเรียนบ้านหนองหว้า
 - 2.5.4 คร.สมนึก ชูกระโทก ครู โรงเรียนบ้านหนองคาคำ
 - 2.6 นำแบบสอบถามที่ทำการตรวจสอบแก้ไข และเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
 - 2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ประชาชนชาวช่วยบ้านน้อยร่วมเย็น ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 50 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8894 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือประสานงานการเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน ผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ ประชาชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และชาวช่วยบ้านหนองคาคำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดแผนการปฏิบัติงานประสานศูนย์ช่วยเหลือพื้นที่เป้าหมาย
2. นำแบบสอบถามจำนวน 152 ฉบับ ไปขอความอนุเคราะห์ผู้นำชุมชนชาวช่วยบ้านหนองคาคำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ ประชาชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและชาวช่วยบ้านหนองคาคำ โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน

3. ผู้วิจัยจึงเดินทางไปเก็บแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ที่ชุมชนชาวสวนบ้านหนองตาคำ ตำบลเขย่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ รับผิดชอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 152 ฉบับ

4. นำแบบสอบถามที่ได้จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10.0 ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลด้วยตารางร้อยละ และพรรณนาความ

ตอนที่ 2 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนโดยใช้เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัวชี้วัดความเข้มแข็ง 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 38 ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนน้อย
- 3 หมายถึง ระดับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมาก
- 5 หมายถึง ระดับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมากที่สุด

ตอนที่ 3 เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการตัวชี้วัดความเข้มแข็ง 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 38 ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับเกณฑ์ตัวบ่งชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับเกณฑ์ตัวบ่งชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนน้อย
- 3 หมายถึง ระดับเกณฑ์ตัวบ่งชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับเกณฑ์ตัวบ่งชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมาก
- 5 หมายถึง ระดับเกณฑ์ตัวบ่งชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมากที่สุด

ตอนที่ 4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยกับเกณฑ์ /
ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r)
(Correlation Coefficient- r)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย
 - 2.1 สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.2 สถิติสำหรับทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient Analysis)

บทที่ 4

บริบทชุมชน

บริบทของบ้านหนองคำจังหวัดบุรีรัมย์

ที่ตั้งและขนาดพื้นที่

จังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 15 ลิปดาเหนือ กับ 15 องศา 45 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 30 ลิปดา กับ 103 องศา 45 ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 10,321.883 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ 6,451,178.125 ไร่ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอคูเมือง อำเภอกระสัง อำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอละหานทราย อำเภอประโคนชัย อำเภอบ้านกรวด อำเภอพุทไธสง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอสตึก อำเภอพลับพลาย อำเภอปะคำ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอหนองหงส์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอห้วยราช อำเภอชำนิ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอโนนดินแดง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ กิ่งอำเภอบ้านด่าน และกิ่งอำเภอแคนดง (จุมพล วิเชียรศิลป์, 2535 : 16) อำเภอบ้านกรวดเป็นอำเภอที่อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 21 ลิปดาเหนือ กับ 14 องศา 26 ลิปดาเหนือ(ประภารณ์ คำโอภาส,2546 : 11) บ้านหนองคำมีเนื้อที่ประมาณ 356 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวเขตกับอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 70 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 83 กิโลเมตร ดังนี้

อาณาเขตที่ตั้ง

บ้านหนองคำตั้งอยู่ใน ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีระยะห่างจากตัวอำเภอหนองกี่ 7 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ 83 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ทั้งหมด 356 ไร่

ทิศเหนือติดต่อกับบ้านเข็ยปราสาท	ตำบลเข็ยปราสาท	อำเภอหนองกี่	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้ติดต่อกับบ้านทุ่งคำรงค์	ตำบลเข็ยปราสาท	อำเภอหนองกี่	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านเมืองแฝก	ตำบลเข็ยปราสาท	อำเภอหนองกี่	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านน้อยร่มเย็น	ตำบลเข็ยปราสาท	อำเภอหนองกี่	จังหวัดบุรีรัมย์

ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศจังหวัดบุรีรัมย์เป็นที่สูงจากทางด้านทิศใต้ซึ่งเป็นเทือกเขาแนวยาวติดต่อกันจากตะวันตกจรดตะวันออกคือ เทือกเขาสันกำแพง และเทือกเขาพนมดงรัก เกิดจากการยกตัวขึ้นของผิวโลกทำให้บริเวณขอบของแผ่นดินโค้งโค้งตัวขึ้น ปัจจุบันการยกตัวของแผ่นดินส่วนนี้ยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ด้วยแรงอัดคันทนุนเข้าของแผ่นดินจากราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia) และมุดลงไปใต้แผ่นดินอีสานเปลือกโลกส่วนที่มุดลงไปในโลกมีอุณหภูมิสูงจนหลอมละลายหินได้ หินหลอมละลายดังกล่าวจะมีความหนาแน่นต่ำกว่าหินหลอมละลายภายในโลก เพราะเกิดการหลอมละลายของเปลือกโลกชั้นบน (Soil crust) หินหลอมละลายใหม่นี้จึงเบาตัวลอยสูงขึ้นสู่ผิวโลกเกิดเป็นภูเขาไฟกระจายอยู่ในแนวขนานกับแนวมุดตัวจากจังหวัดนครราชสีมาในเขตอำเภอโชคชัยและอำเภอเสิงสางจังหวัดนครราชสีมาที่อำเภอโนนดินแดง อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด อำเภอประโคนชัย อำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ และอำเภอเมืองบุรีรัมย์จังหวัดบุรีรัมย์ และที่เขาสวายอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่อำเภอขุนหาญและอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นต้น การมุดตัวของพื้นดินดังกล่าวทำให้เกิดหน้าผาสูงตามแนวเทือกเขาสันกำแพง เทือกเขาดงรัก และเทือกเขาแดนเมืองในเขตจังหวัดอุบลราชธานี บริเวณที่สูงทางตอนใต้ได้แก่ เทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาดงรักลาดเอียงไปทางเหนือเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น ลำน้ำลำน้ำนางรอง ลำปะเทีย ลำจังหัน ลำชี ห้วยตะโก ห้วยเสว เป็นต้น (ชุมพล วิเชียรศิลป์. 2535 : 16)

ภูมิอากาศ

อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปีสูงสุด 27-28 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวอุณหภูมิไม่ต่ำสุด 11 องศาเซลเซียส มีจำนวนวันฝนตก 80-120 วัน ปริมาณน้ำฝนรวม 1,258-1,500 มิลลิเมตร ความชื้นสัมพัทธ์ 71 จากข้อมูลประวัติความเป็นมาของบ้านหนองดาดำ ตำบลเขียยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวถึงการปกครอง ประชากร แหล่งน้ำ อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาการคมนาคมและขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณสุข และหน่วยงานรักษาความสงบ ไว้ดังนี้

การปกครองและประชากร

มีจำนวนประชากรทั้งหมดในบ้านหนองดาดำ 798 คน เป็นชาย 385 คน เป็นหญิง 493 คน ประชากรในหมู่บ้านมีทั้งหมด 136 ครัวเรือน ประชากรในหมู่บ้าน 126 ครัวเรือนมีทะเบียนบ้าน ประชากรอีก 10 ครัวเรือนยังไม่มีทะเบียนบ้าน

ทรัพยากรธรรมชาติ

สวนป่าหนองตาคำ ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนบ้านหนองตาคำ และป่าช้าของหมู่บ้าน ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งสร้างอาชีพ และการดำรงชีพของชาวบ้านในแถบ 4 หมู่บ้าน เพราะผืนป่าแห่งนี้เป็นที่สร้างความชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ ให้ชุมชนแห่งหนึ่ง เมื่อดึงฤดูฝนเห็ด ก็มีเห็ดงอกออกมาให้ได้รับประทานและ สร้างรายได้ให้ครอบครัว

แหล่งน้ำ

มีแหล่งน้ำที่ใช้เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค 3 แห่ง คือ เป็นสระน้ำกลางหมู่บ้าน สระน้ำที่วัดบ้านหนองตาคำ และสระน้ำที่โรงเรียนบ้านหนองตาคำ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 95 ประกอบอาชีพทำนา พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง หม่อนเลี้ยงไหม และการปลูกผัก อีกร้อยละ 5 ประกอบอาชีพค้าขายรับราชการและรับจ้างทั่วไป

สภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

สภาพสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบท ลักษณะโครงสร้างทางสังคมเป็นไปแบบง่าย ๆ มีการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นกลุ่ม ๆ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สภาพทางเศรษฐกิจ ในปี 2548 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาท/คน/ปี อุตสาหกรรมขนาดย่อมจำนวน 1 แห่ง คือ โรงงานผลิตแป้งทำขนมจีน

การคมนาคมและขนส่ง

บ้านหนองตาคำ ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ไปทางทิศเหนือ เป็นระยะทาง 82 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายบุรีรัมย์ - นครราชสีมา ถนนสายโชคชัยเดชอุดม แยกจากถนนสายดังกล่าวไปทางทิศเหนือ ตามถนนลาดยางระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

สาธารณสุข

สาธารณสุขมูลฐานประจำ 2 แห่ง

การศึกษา

สถานับการศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาที่มีอยู่ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาชายชายโอกาสในระดับ อนุบาล 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3

สาธารณสุข

บ้านหนองคำในหมู่บ้านก็มีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และยังมีสถานพยาบาลที่เป็น
ของเอกชนอีกหนึ่งแห่ง

หน่วยงานรักษาความสงบ

หน่วยงานที่ดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คือ มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล
เรือน (อพปร.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
*	หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
r	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลด้วยตารางร้อยละ และพรรณนาความ

ตอนที่ 2 ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วย

ค่าคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าคะแนน 2 หมายถึง น้อย ค่าคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง ค่าคะแนน 4 หมายถึง มาก ค่าคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

- 2.1 ความเข้มแข็งที่ 1 ความหลากหลายอาชีพ
- 2.2 ความเข้มแข็งที่ 2 จำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ
- 2.3 ความเข้มแข็งที่ 3 รายได้ของสมาชิก

ตอนที่ 3 เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

ค่าคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าคะแนน 2 หมายถึง น้อย ค่าคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง ค่าคะแนน 4 หมายถึง มาก ค่าคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

1. เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน
2. เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวที่ 2 การมีผู้นำที่ดี
3. เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวที่ 3 การมีอาชีพ
4. เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวที่ 4 ชุมชนพึ่งตนเอง
5. เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวที่ 5 การมีรายได้พอเพียง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วย กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางแจกแจงความถี่และระบุค่าตัวแปรแต่ละตัวเป็นร้อยละดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อมูลสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	152	100.0
1. เพศ		
(1) ชาย	74	48.7
(2) หญิง	78	51.3
2. ช่วงอายุ (ปี)		
(1) น้อยกว่า 20 ปี	18	11.8
(2) 21 – 30 ปี	17	11.2
(3) 31 – 40 ปี	41	27.0
(4) 41 - 50 ปี	43	28.3
(5) 51 – 60 ปี	29	19.1
(6) 61 ปีขึ้นไป	4	2.6
3. ระดับการศึกษา		
(1) ประถมศึกษา	96	63.2
(2) มัธยมศึกษา	31	20.4
(3) ป.ว.ส. หรืออนุปริญญา	6	3.1
(4)ปริญญาตรี	19	12.5

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพในปัจจุบัน		
(1) เกษตรกร	77	50.7
(2) ข้าราชการ	12	7.9
(3) ค้าขาย	11	7.2
(4) รับจ้าง	45	29.6
(5) อื่นๆ	7	3.6
5. รายได้ต่อเดือน		
(1) ไม่มีรายได้	12	7.9
(2) ไม่เกิน 1,000 บาท	17	11.2
(3) 1,001 – 3,000 บาท	61	40.1
(4) 3,001 – 6,000 บาท	32	21.1
(5) 6,001 – 10,000 บาท	17	8.9
(6) 10,000 บาทขึ้นไป	13	8.6
6. มีตำแหน่งในหมู่บ้าน		
(1) ข้าราชการ	11	7.2
(2) กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	4	2.6
(3) สมาชิก อบต.	6	3.9
(4) กรรมการกลุ่มออมทรัพย์	13	8.6
(5) กรรมการกลุ่มธนาคารหมู่บ้าน	14	9.2
(6) กรรมการร้านค้าชุมชน	8	5.3
(7) สมาชิกในชุมชน	96	63.2

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. สถานภาพในชุมชน		
(1) ผู้นำไม่เป็นทางการ	8	5.3
(2) ผู้นำเป็นทางการ	24	15.8
(3) ภูมิปัญญาชาวบ้าน	12	7.9
(4) ประชาชน	44	28.9
(5) ประธานกลุ่ม	64	42.1

จากตาราง 1 ผลการศึกษาวิจัยอธิบายได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 51.3 และ 48.7 ตามลำดับ ช่วงอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 28.3 รองลงมาในช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 29.0 และอายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 63.2 รองลงมาเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 20.4 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ อาชีพในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกร ร้อยละ 50.7 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 29.6 และ เป็นข้าราชการ ร้อยละ 7.9 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 1,001 – 3,000 บาท ร้อยละ 40.1 รองลงมามีรายได้ 3,001 – 6,000 บาท ร้อยละ 21.1 และมีรายได้ไม่เกิน 1,000 บาท ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ ตำแหน่งในหมู่บ้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในชุมชน ร้อยละ 63.2 รองลงมากรรมการกลุ่มธนาคารหมู่บ้าน ร้อยละ 9.2 และกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 8.6 ตามลำดับ สถานภาพในชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประธานกลุ่ม ร้อยละ 42.1 รองลงมาประชาชน ร้อยละ 28.9 และ ผู้นำเป็นทางการ ร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ตาราง 2 จำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ความหลากหลายอาชีพ			
1.1 สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	2.11	.54	ต่ำ
1.2 สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	2.19	.59	ต่ำ
1.3 สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออมทุกเดือน	2.67	.59	ปานกลาง
1.4 มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งภาคในเกษตรและนอกเกษตร ที่เป็นต้นแบบแก่กลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ เพื่อการขยายกิจกรรมต่อไป	2.26	.56	ต่ำ
1.5 สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพรอง(เสริม)เพื่อการสร้างรายได้ หลากหลายประเภทตามความสนใจ	2.56	.91	ปานกลาง
2. จำนวนสมาชิกเข้ากิจกรรมและอาชีพ			
2.1 มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	2.46	.91	ปานกลาง
2.2 มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	3.19	.68	สูง
2.3 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ	2.58	.87	ปานกลาง
2.4 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	2.65	.81	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

ความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับ
3. รายได้ของสมาชิก			
3.1 รายได้ที่มาจากการทำงานภายในกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวและเป็นทุนให้แก่กลุ่มหรือเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	2.58	.82	ปานกลาง
3.2 สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย	2.59	.81	ปานกลาง
3.3 มีรายได้เพื่อการสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน	2.69	.83	ปานกลาง
3.4 มีรายได้เพื่อการสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน	2.47	.69	ปานกลาง
3.5 มีรายได้เพื่อการสมทบทุนสวัสดิการสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจ ทุนรักษาพยาบาล อย่างน้อย 1 ครั้ง/เดือน	2.14	.73	ต่ำ

จากตาราง 2 พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ โดยภาพรวมระดับความเข้มแข็งใน ระดับต่ำ สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ย ค่าที่สุด 2.11 อันดับสูงขึ้นไปสมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ และมีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งภาคในเกษตรและนอกเกษตร ที่เป็น ดันแบบแก่กลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ เพื่อการขยายกิจกรรมต่อไป ค่าเฉลี่ย 2.19 และ 2.26 ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกรวมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.19 ระดับสูง รองลงมา จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิก ทั้งหมด และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.65 และ 2.58 ตามลำดับ

ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านรายได้ของสมาชิก พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยรายได้เพื่อการสมเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงาน ประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน ระดับปานกลางเฉลี่ย 2.69 รองลงมาสมาชิกมีรายได้เป็น ตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือ เครือข่าย และรายได้ที่มาจากการทำงานภายในกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวและเป็นทุนให้แก่กลุ่มหรือเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ค่าเฉลี่ย 2.59 และ 2.58 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

ตาราง 3 จำนวนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน			
1. การมีประชาชนที่ได้รับการศึกษา	1.73	.55	ต่ำ
2. มีการประสานงานที่ดี	1.82	.56	ต่ำ
3. การมีวัฒนธรรม / ประเพณีอันดีงาม	1.89	.49	ต่ำ
4. การมีความเสมอภาคระหว่างชาย/หญิง	2.31	.61	ต่ำ
5. การมีองค์กรชุมชน	2.17	.65	ต่ำ
6. การมีองค์กรเครือข่าย	2.32	.55	ต่ำ
7. การมีประชาชนในชุมชน เป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต	2.26	.57	ต่ำ
8. การมีประชาชนในชุมชนเป็นผู้ที่มีความ เสียสละ	2.09	.47	ต่ำ
9. การมีศูนย์สงเคราะห์คอยช่วยเหลือ เมื่อมีความเดือดร้อน	2.24	.65	ต่ำ
10. การมีสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ในชุมชน	2.25	.70	ต่ำ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีผู้นำที่ดี			
1. ชุมชนพึ่งตนเอง	2.02	.57	ต่ำ
2. ความสามัคคีในชุมชน	1.89	.49	ต่ำ
3. การมีประชาชนได้รับการศึกษา	1.88	.44	ต่ำ
4. มีการประสานงานที่ดี	1.98	.50	ต่ำ
5. การมีพหุภาคี	2.57	.55	ปานกลาง
6. การมีองค์กรชุมชน	2.13	.59	ต่ำ
7. การมีวัฒนธรรม / ประเพณีที่ดีงาม	1.86	.45	ต่ำ
8. การมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต	2.01	.44	ต่ำ

ตาราง 3 (ต่อ)

เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับ
9. การมีประชาชนในชุมชนที่เป็นผู้ที่มีความเสียสละ	2.06	.55	ต่ำ
10. การมีเยาวชนที่ดี	2.24	.60	ต่ำ
11. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.71	.60	ต่ำ
ตัวบ่งชี้ที่ 3 การมีอาชีพ			
1. การมีรายได้ออกเพียง	2.22	.54	ต่ำ
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	2.21	.59	ต่ำ
3. การมีกลุ่มออมทรัพย์	2.29	.58	ต่ำ
4. การมีศูนย์สาธิต	2.68	.80	สูง
5. การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง	2.05	.61	ต่ำ
6. การมีน้ำเพียงพอ	1.86	.51	ต่ำ
7. การมีกลุ่มอาชีพ	2.03	.64	ต่ำ
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ชุมชนพึ่งตนเอง			
1. การมีรายได้ออกเพียง	2.18	.85	ต่ำ
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	2.01	.77	ต่ำ
3. การมีผลิตภัณฑ์หลัก / ตลาดรองรับผลผลิต	2.23	.76	ต่ำ
4. การมีสหกรณ์	2.26	.84	ต่ำ
5. การมีน้ำเพียงพอ	1.81	.60	ต่ำ
6. การมีชมรม / กลุ่ม	2.30	.78	ต่ำ
7. การมีองค์กรชาวบ้าน	2.01	.77	ต่ำ
8. การมีธุรกิจชุมชน	2.23	1.80	ต่ำ

ตาราง 3 (ต่อ)

เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับ
ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมีรายได้พอเพียง			
1. มีอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่แน่นอน	2.07	.55	ต่ำ
2. การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิต	2.36	.66	ปานกลาง
3. การมีกลุ่มออมทรัพย์	2.26	.60	ต่ำ
4. กลุ่มแม่บ้าน	2.24	.70	ต่ำ

จากตาราง 3 พบว่า เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน โดยส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในระดับต่ำ การมีองค์กรชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.32 รองลงมา ความเสมอภาคระหว่างชายหญิงและการมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื้อสัตย์ สุจริต ค่าเฉลี่ย 2.31 และ 2.26 ตามลำดับ โดยการมีประชาชนที่ได้รับการศึกษา อยู่ในระดับต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.73 ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีผู้นำที่ดี โดยส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ การมีพหุภาคี ค่าเฉลี่ย 2.57 รองลงมา การมีเยาวชนที่ดี และการมีองค์กรชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.24 และ 2.13 ตามลำดับ การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1.71

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การมีอาชีพ โดยส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ การมีศูนย์สาธิต ค่าเฉลี่ย 2.68 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา การมีกลุ่มออมทรัพย์และการมีรายได้พอเพียง ค่าเฉลี่ย 2.29 และ 2.22 ตามลำดับ ค่าที่ต่ำที่สุดการมีน้ำพอเพียง ค่าเฉลี่ย 1.86 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ชุมชนพึ่งตนเอง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ การมีชมรม / กลุ่ม ค่าเฉลี่ย 2.30 สูงที่สุด รองลงมา การมีสหกรณ์และการมีผลผลิต / ตลาดรองรับผลผลิต ค่าเฉลี่ย 2.26 และ 2.23 ตามลำดับ การมีน้ำพอเพียงระดับต่ำสุด ค่าเฉลี่ย 1.80 ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมีรายได้พอเพียง ส่วนใหญ่แล้วอยู่ในระดับต่ำ การมีผลผลิตหลัก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 2.36 รองลงมา การมีกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มแม่บ้าน ค่าเฉลี่ย 2.26 และ 2.24 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / บ่งชี้

ความเข้มแข็งของชุมชน

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพ กับความสามัคคีในชุมชน

ตัวแปร	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	มีการประสาน งานที่ดี	การมีวัฒนธรรม	การมีความเสมอภาค	การมีองค์กร ชุมชน
1. สมาชิกกลุ่มหรือ เครือข่ายมีอาชีพหลัก เพื่อเลี้ยงตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.70	.00*	.62	.93	.05*
2. สมาชิกกลุ่มมีอาชีพ รองเพื่อสร้างรายได้ เสริมเป็นค่าใช้จ่าย แก่ตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.41	.01*	.40	.01*	.38
3. สมาชิกมีรายได้ เหลือเก็บเพื่อตนเอง และครอบครัวโดยมี การออมทุกเดือน	.09	.01*	.62	.23	.68
4. มีกิจกรรมและอาชีพ ที่หลากหลายทั้งใน ภาคการเกษตรและ นอกเกษตร	.06	.00*	.76	.93	.68
5. สมาชิกภายใน ชุมชนมีอาชีพรอง (เสริม)	.17	.72	.03*	.53	.05*

* = P < .05

จากตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ กับความสามัคคีในชุมชน พบว่า สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพมีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียดพบว่า สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวมีการออมทุกเดือน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชนได้รับการศึกษามีการประสานงานที่ดี ความเสมอภาค การมีองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกภายในมีอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชนได้รับการศึกษา มีการประสานงานที่ดี การมีวัฒนธรรม ความเสมอภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพ กับการมีผู้นำที่ดี

ตัวแปร	ชุมชนพึ่งตนเอง	ความสามัคคี ในชุมชน	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	การประสานงานที่ดี	การมีพหุพาติ
1. สมาชิกกลุ่มหรือ เครือข่ายมีอาชีพหลัก เพื่อเลี้ยงตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.60	.07	.05*	.40	.01
2. สมาชิกกลุ่มมีอาชีพ รองเพื่อสร้างรายได้ เสริมเป็นค่าใช้จ่าย แก่ตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.20	.40	.32	.20	.00*
3. สมาชิกมีรายได้ เหลือเก็บเพื่อตนเอง และครอบครัวโดยมี การออมทุกเดือน	.57	.47	.11	.69	.00*
4. มีกิจกรรมและอาชีพ ที่หลากหลายทั้งใน ภาคการเกษตรและ นอกเกษตร	.65	.74	.16	.87	.00*
5. สมาชิกภายใน ชุมชนมีอาชีพรอง (เสริม)	.00*	.01*	.00*	.73	.41

* = P < .05

จากตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ กับการมีผู้นำที่ดี พบว่าสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพมีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ชุมชนพึ่งตนเองการมีประชาชน ได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาค เกษตรมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ชุมชนพึ่งตนเอง ความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชน ได้รับการศึกษา มีการประสานงานที่ดี ความเสมอภาค การมีพหุพาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกภายในมีอาชีพรอง(เสริม) มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการเป็นผู้นำที่ดีชุมชนพึ่งตนเองความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชน ได้รับการศึกษา มีการประสานงานที่ดี การความเสมอภาค การมีพหุพาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพ กับการมีอาชีพ

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีกลุ่มออมทรัพย์	การมีศูนย์สาธิต	การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง
1. สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.38	.42	.71	.64	.43
2. สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายแก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.62	.00*	.01*	.00*	.03*
3. สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออมทุกเดือน	.10	.00*	.08	.03*	.00*
4. มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกเกษตร	.66	.01*	.35	.03*	.01*
5. สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพรอง (เสริม)	.44	.02*	.34	.03*	.00*

* = P < .05

จากตาราง 6 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ กับการมีอาชีพ พบว่า สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายแก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีรายได้พอเพียงการมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัว โดยมีการออมทุกเดือนมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีรายได้พอเพียงการมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีศูนย์สาธิต การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกภายในมีอาชีพรอง(เสริม) มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพ กับชุมชนพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีผลผลิตหลัก	การมีสหกรณ์	การมีน้ำเพียงพอ
1. สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.13	.01*	.56	.78	.56
2. สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายแก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.07	.00*	.91	.27	.10
3. สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออมทุกเดือน	.20	.04	.29	.94	.76
4. มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกเกษตร	.15	.04*	.25	.35	.66
5. สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพรอง (เสริม)	.13	.01*	.56	.78	.56

* = P < .05

จากตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ กับชุมชนพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายแก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีสหกรณ์ การมีน้ำอย่างพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออม ทุกเดือนมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีสหกรณ์ การมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียงการมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีผลผลิตหลัก การมีสหกรณ์ การมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกภายในมีอาชีพรอง(เสริม) มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีสหกรณ์ การมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายอาชีพ กับการมีรายได้พอเพียง

ตัวแปร ที่แน่นอน	มีอาชีพหลักอาชีพเสริม ตลาดรองรับผลผลิต	การมีผลผลิตหลัก	การมีกลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มแม่บ้าน
1. สมาชิกกลุ่มหรือ เครือข่ายมีอาชีพหลัก เพื่อเลี้ยงตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.04*	.24	.17	.63
2. สมาชิกกลุ่มมีอาชีพ รองเพื่อสร้างรายได้ เสริมเป็นค่าใช้จ่าย แก่ตนเองและ ครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.92	.01*	.64	.97
3. สมาชิกมีรายได้ เหลือเก็บเพื่อตนเอง และครอบครัวโดยมี การออมทุกเดือน	.03*	.15	.74	.93
4. มีกิจกรรมและอาชีพ ที่หลากหลายทั้งใน ภาคการเกษตรและ นอกเกษตร	.07	.01*	.73	.66

* = P < .05

จากตาราง 8 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพ กับการมีรายได้พอเพียง พบว่า สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเอง และครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ กับมีอาชีพหลักอาชีพเสริมเสริมที่แน่นอน การมีผลผลิตหลักตลาดรองรับ ผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายแก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียงมีอาชีพหลักอาชีพเสริมเสริมที่แน่นอน การมีผลผลิตหลักตลาดรองรับผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาค การเกษตรมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง มีอาชีพหลักอาชีพเสริมเสริมที่แน่นอน การมีผลผลิตหลักตลาดรองรับผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับความสามัคคีใน
ชุมชน

ตัวแปร	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	มีการประสาน งานที่ดี	การมีวัฒนธรรม	การมีความเสมอภาค	การมีองค์กร ชุมชน
1. มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่ม เพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	.12	.25	.35	.95	.37
2. มีสมาชิกร่วมจัดตั้ง กลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	.21	.95	.58	.40	.00*
3. จำนวนสมาชิก ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีทุกเพศทุกวัย และหลากหลายอาชีพ	.03*	.35	.43	.28	.83
4. จำนวนสมาชิกที่เข้า ร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้ง มีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.00*	.80	.09	.00*	.65

* = P < .05

จากตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับความสามัคคีในชุมชน พบว่า มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ มีความสัมพันธ์ กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชนได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชนได้รับการศึกษา และการมีความเสมอภาค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับการมีผู้นำที่ดี

ตัวแปร	ชุมชนที่ตนเอง	ความสามัคคี ในชุมชน	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	การประสานงานที่ดี	การมีพหุพาติ
1. มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่ม เพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพอย่างน้อย					
1 กลุ่ม	.09	.62	.03*	.56	.22
2. มีสมาชิกร่วมจัดตั้ง กลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพมากกว่า					
2 กลุ่ม	.68	.60	.52	.99	.81
3. จำนวนสมาชิก ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีทุกเพศทุกวัย และหลากหลาย					
อาชีพ	.92	.87	.89	.95	.30
4. จำนวนสมาชิกที่เข้า ร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้ง มีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.12	.22	.04*	.00*	.07

* = P < .05

จากตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับการมีผู้นำที่ดี พบว่า มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี การมีประชาชนได้รับการศึกษา

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ มีความสัมพันธ์ กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ไม่มีความสัมพันธ์กัน จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี การมีประชาชนได้รับการศึกษา และการประสานงานที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับการมีอาชีพ

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีกลุ่มออมทรัพย์	การมีศูนย์สาธิต	การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง
1. มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	.26	.31	.60	.00*	.07
2. มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	.97	.96	.44	.58	.65
3. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัย และหลากหลายอาชีพ	.57	.98	.47	.05*	.87
4. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้ง มีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.74	.00*	.02*	.21	.00*

* = P < .05

จากตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับการมีอาชีพ พบว่า มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพ อย่างน้อย 1 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีศูนย์สาธิต มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับ จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ มีความสัมพันธ์ กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีศูนย์สาธิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีกลุ่มออมทรัพย์ และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับชุมชนพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีผลผลิตหลัก	การมีสหกรณ์	การมีน้ำเพียงพอ
1. มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	.44	.83	.00*	.09	.39
2. มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	.53	.30	.46	.34	.51
3. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ	.62	.78	.36	.12	1.0
4. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.13	.47	.27	.42	.02*

* = P < .05

จากตาราง 12 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับชุมชนพึ่งพาตนเอง พบว่า มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีผลผลิตหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กันจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีน้ำพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับการมีรายได้พอเพียง

ตัวแปร ที่แน่นอน	มีอาชีพหลักอาชีพเสริม ตลาดรองรับผลผลิต	การมีผลผลิตหลัก	การมีกลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มแม่บ้าน
1. มีสมาชิกจัดตั้งกลุ่ม เพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	.05*	.00*	.00*	.93
2. มีสมาชิกร่วมจัดตั้ง กลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	.15	.11	.44	.18
3. จำนวนสมาชิก ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีทุกเพศทุกวัย และหลากหลายอาชีพ	.06	.07	.00*	.95
4. จำนวนสมาชิกที่เข้า ร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้ง มีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.00*	.90	.43	.14

* = P < .05

จากตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กับความสามัคคีในชุมชน พบว่ามีสมาชิกจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม และอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้ พอเพียง มีอาชีพหลักอาชีพเสริมที่แน่นอน มีผลผลิตหลักตลาดรองรับผลผลิตและการมีกลุ่มออมทรัพย์ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีสมาชิกร่วมจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศทุกวัยและหลากหลายอาชีพ กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความ เข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง การมีกลุ่มออมทรัพย์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง มีอาชีพหลักอาชีพเสริมที่แน่นอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิก กับความสามัคคีในชุมชน

ตัวแปร	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	มีการประสาน งานที่ดี	การมีวัฒนธรรม	การมีความเสมอภาค	การมีองค์กร ชุมชน
1. รายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง	.89	.98	.77	.53	.00*
2. สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	.54	.00*	.00*	.02*	.00*
3. รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาค ร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล	.89	.00*	.00*	.20	.01*
4. มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน	.13	.27	.07	.15	.00*
5. มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนอาชีพนกิจ ทุนรักษาพยาบาล	.12	.17	.14	.19	.58

* = P < .05

จากตาราง 14 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านรายได้ของสมาชิก กับความสามัคคีในชุมชน พบว่ารายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีองค์กรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีประสานงานที่ดี การมีวัฒนธรรมการความเสมอภาค และ การมีองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชนการมีประสานงานที่ดี การมีวัฒนธรรมการความเสมอภาค และ การมีองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน การมีองค์กรชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใดเช่น ทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจทุนรักษาพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีในชุมชน

ตาราง 15 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิก กับการมีผู้นำที่ดี

ตัวแปร	ชุมชนพึ่งตนเอง	ความสามัคคี ในชุมชน	การมีประชาชน ได้รับการศึกษา	การประสานงานที่ดี	การมีพหุพาคี
1. รายได้ที่มาจากการ ทำงานกลุ่มหรือ เครือข่ายสามารถนำไป ใช้ในการดำเนินชีวิต ของตนเอง	.10	.06	.97	.00*	.47
2. สมาชิกมีรายได้เป็น ตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในครอบครัว	.00*	.00*	.00*	.56	.38
3. รายได้หรือรายจ่าย เพื่อการสังเคราะห์ ชุมชน เช่น การบริจาค ร่วมเป็นเจ้าของทำบุญ กุศล	.00*	.00*	.00*	.49	.01*
4. มีรายได้เพื่อการ สังเคราะห์ชุมชน	.62	.52	.97	.44	.00*
5. มีรายได้เพื่อการ ทุนสวัสดิการสังคม อย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส ทุนฌาปนกิจ ทุนรักษาพยาบาล	.04*	.19	.30	.00*	.00*

* = P < .05

จากตาราง 15 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านรายได้ของสมาชิก กับการมีผู้นำที่ดี พบว่ารายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี การประสานงานที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เป็นตัวแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ชุมชนพึ่งพาตนเอง ความสามัคคีในชุมชน และการมีประชาชนได้รับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ชุมชนพึ่งพาตนเอง ความสามัคคีในชุมชน การมีประชาชนได้รับการศึกษา และการพหุพาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความการมีผู้นำที่ดี การมีพหุพาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใดเช่น ทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนอุปถัมภ์รักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีผู้นำที่ดี ชุมชนพึ่งพาตนเอง การประสานงานที่ดี และ การมีพหุพาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat

ตาราง 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของสมาชิก กับการมีอาชีพ

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีกลุ่มออมทรัพย์	การมีศูนย์สาธิต	การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง
1. รายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง	.06	.84	.06	.53	.76
2. สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	.97	.02*	.22	.04	.00*
3. รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาค ร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล	.75	.00*	.06	.56	.00*
4. มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน	.00*	.00*	.12	.59	.00*
5. มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนอาชีพนกิจ ทุนรักษาพยาบาล	.39	.00*	.00*	.23	.00*

* = P < .05

จากตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านรายได้ของสมาชิก กับการมีอาชีพ พบว่ารายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การประสานงานที่ดี

พิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เป็นตัวแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีศูนย์สาธิต และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใดเช่น ทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจทุนรักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีอาชีพ การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีกลุ่มออมทรัพย์ และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธระหว่างรายได้ของสมาชิก กับชุมชนพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร	การมีรายได้พอเพียง	การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การมีผลผลิตหลัก	การมีสหกรณ์	การมีน้ำเพียงพอ
1. รายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง	.46	.56	.52	.08	.00*
2. สมาชิกมีรายได้เป็นต้นทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	.07	.38	.06	.84	.07
3. รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาค ร่วมเป็นเจ้าของทำบุญกุศล	.02*	.02*	.05*	.23	.02*
4. มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน	.00*	.06	.30	.07	.08
5. มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ทุนการศึกษา ทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจ ทุนรักษาพยาบาล	.00*	.00*	.31	.92	.00*

* = P < .05

จากตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านรายได้ของสมาชิก กับชุมชนพึ่งพาตนเอง พบว่ารายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เป็นต้นทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ไม่มี ความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง

รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน การมีผลผลิตหลัก และการมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีรายได้เพื่อการทุนสวัสดิการสังคมอย่างหนึ่งอย่างใดเช่น ทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจทุนรักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง และการมีน้ำพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธระหว่างรายได้ของสมาชิก กับการมีรายได้พอเพียง

ตัวแปร ที่แน่นอน	มีอาชีพหลักอาชีพเสริม ตลาดรองรับผลผลิต	การมีผลผลิตหลัก	การมีกลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มแม่บ้าน
1. รายได้ทั้งหมดจากการ ทำงานกลุ่มหรือ เครือข่ายสามารถนำไป ใช้ในการดำเนินชีวิต ของตนเอง	.87	.79	.26	.49
2. สมาชิกมีรายได้เป็น ตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในครอบครัว	.00*	.76	.40	.99
3. รายได้หรือรายจ่าย เพื่อการสังเคราะห์ ชุมชน เช่น การบริจาค ร่วมเป็นเจ้าของทำบุญ กุศล	.19	.35	.30	.27
4. มีรายได้เพื่อการ สังเคราะห์ชุมชน	.09	.18	.05*	.60

* = P < .05

จากตาราง 18 ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชน กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง กับชุมชนพึ่งพาตนเอง พบว่ารายได้ที่มาจากการทำงานกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง

พิจารณาในรายละเอียด พบว่า สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง มีอาชีพหลักอาชีพเสริมที่แน่นอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้หรือรายจ่ายเพื่อการสังเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศล ไม่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง

มีรายได้เพื่อการสังเคราะห์ชุมชน มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านการมีรายได้พอเพียง การมีกลุ่มออมทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนบ้านหนองตาคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจะนำเสนอหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวสวน บ้านหนองตาคำ ตำบลเข็ญปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / บ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านหนองตาคำ ตำบลเข็ญปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนบ้านหนองตาคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ มีสมมุติฐานว่าองค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวสวน กับเกณฑ์ / บ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรชาวสวนบ้านหนองตาคำ ตำบลเข็ญปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 798 คน ผู้นำเป็นทางการจำนวน 48 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 16 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆจำนวน 24 คน ประธานกลุ่มต่างๆในชุมชนจำนวน 128 คนและชาวสวนบ้านหนองตาคำจำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและโดยวิธีการกำหนดโควตาร้อยละ 50 คือ ผู้นำเป็นแบบเป็นทางการจำนวน 24 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 8 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ

จำนวน 12 คน ประธานกลุ่มต่างๆ ในชุมชนจำนวน 64 คน และชาวช่วยบ้านหนองคาค่าจำนวน 44 คน กลุ่มตัวอย่าง 152 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ รายงานการวิจัย เป็นการค้นคว้าเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้าง

2.3 นำข้อมูลจากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ร่างเสนอกคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

2.5 นำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ เพื่อความเที่ยงตรง เจริญเนื้อหา (Content Validity)

2.6 นำแบบสอบถามที่ทำการตรวจสอบแก้ไข และเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ประชาชนชาวช่วยบ้านน้อยร่มเย็น ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 50 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8894 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือประสานงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ ประชาชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และชาวช่วยบ้านหนองคาค่า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดแผนการปฏิบัติงานประสานศูนย์ช่วยเหลือพื้นที่เป้าหมาย

3.2 นำแบบสอบถามจำนวน 152 ฉบับ ไปขอความอนุเคราะห์ผู้นำชุมชนชาวช่วยบ้านหนองคาค่า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่างๆ ประชาชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและชาวช่วยบ้านหนองคาค่า โดยกำหนดระยะเวลา 1 เดือน

3.3 ผู้วิจัยจึงเดินทางไปเก็บแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ที่ชุมชนชาวช่วยบ้านหนองคาค่า ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ รับคืนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 ฉบับ

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความเข้มแข็งของชุมชนชาวสวนบ้านหนองคาค้า อำเภอหนองกุง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือเกษตรกร รายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ 1,001 – 3,000 บาท รองลงมา มีรายได้ 3,001 – 6,000 บาท ตำแหน่งในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่แล้วเป็นสมาชิกในหมู่บ้าน สถานภาพชุมชนส่วนใหญ่เป็นประธานกลุ่ม รองลงมา เป็นประชาชน น้อยที่สุดผู้นำเป็นทางการ

2. ความเข้มแข็งของชุมชน

2.1 ด้านความหลากหลายอาชีพ จากการศึกษา พบว่า โดยรวมค่าประเมินอยู่ในเกณฑ์ ที่ระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ระดับสูง สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัว โดยมีการออมทุกเดือน มีประเมินในเกณฑ์ที่ระดับสูง รองลงมา ได้แก่ สมาชิกภายในกลุ่มมีอาชีพรอง (เสริม) เพื่อการสร้างรายได้ หลากหลายประเภทตามความสนใจ

2.2 ด้านจำนวนสมาชิกเข้ากิจกรรมและอาชีพ จากการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับสูง มีสมาชิกรวมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม รองลงมา จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด

2.3 ด้านรายได้ของสมาชิก จากการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในระดับสูง ได้แก่ มีรายได้เพื่อสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานพิธีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน

รองลงมาได้แก่ สมาชิกมีรายได้เป็นตัวแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย

3. เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

จากการศึกษาเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านความสามัคคี พบว่า โดยภาพรวมระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีองค์กรเครือข่ายมีระดับต่ำ รองลงมาการมีความเสมอภาคระหว่างชายหญิง

3.2 ด้านการมีผู้นำที่ดี พบว่า โดยภาพรวมระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการประสานงานที่ดี มีระดับปานกลางรองลงมาการมีเยาวชนที่ดี

3.3 ด้านการมีอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการศูนย์สารพัด มีระดับสูงรองลงมาการมีกลุ่มออมทรัพย์

3.4 ด้านชุมชนพึ่งตนเอง พบว่า โดยภาพรวมระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีสหกรณ์อยู่ในระดับต่ำรองลงมาการมีธุรกิจชุมชน

3.5 ด้านการมีรายได้พอเพียง พบว่า โดยภาพรวมระดับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิตอยู่ในระดับปานกลางรองลงมา การมีกลุ่มออมทรัพย์

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพกับ ความสามัคคีในชุมชน ความหลากหลายอาชีพ กับการมีผู้นำที่ดี ความหลากหลายอาชีพกับการมีอาชีพ ความหลากหลายอาชีพกับ ชุมชนพึ่งตนเอง และความหลากหลายอาชีพกับ การมีรายได้พอเพียง ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจแก่การนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านหนองตาคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ประชาชน ประชาชนและกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเห็นต่อตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย 3 ประเด็น

1. ด้านความหลากหลายอาชีพ สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักและอาชีพรองเพื่อเลี้ยงครอบครัว มีอาชีพที่หลากหลายทั้งด้านการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ที่เป็นต้นแบบแก่กลุ่มร่วมถึงการให้สมาชิกมีการออมทุกเดือนทำให้สมาชิกมีรายได้ อาชีพหลากหลายตามความสนใจ

2. จำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า มีการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 กลุ่ม สอดคล้องกับ เศรษฐพร เบญจศรีรักษ์ (2548 : 58) การจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรม มีโครงสร้างการบริหารกลุ่ม ซึ่งเป็นจุดแข็งการสร้างกิจกรรม

3. รายได้ของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีรายได้จากการทำงานในกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีรายได้สามารถส่งเคราะห์ชุมชน ในงานประเพณีต่างๆอย่างน้อย 2 ครั้งคือเดือน สมาชิกมีรายได้สมทบทุนสวัสดิการสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. **เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน** พบว่า ด้านความสามัคคีจากความคิดเห็นของสมาชิก โดยประชาชนได้รับการศึกษา การที่สมาชิกช่วยกันรักษาวัฒนธรรม / ประเพณีอันดีงาม ไว้ให้สืบทอดรุ่นต่อรุ่น รวมถึงสมาชิกมีความซื่อสัตย์ สุจริตและผู้ที่มีความเสียสละ รวมถึงความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง สมาชิกมีศูนย์สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ที่มีความเดือดร้อนการมีสวัสดิการให้ผู้ด้อยโอกาส ส่วนในด้าน การมีผู้นำที่ดีนั้น เป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างสมาชิกในชุมชน มีการประสานงานที่ดีรวมถึงการพึ่งพาตนเองของชุมชน และมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การที่สมาชิกมีอาชีพเกิดรายได้ใช้จ่ายในครอบครัว การมีกรรมสิทธิ์ที่ดินมีกลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สารพัด สมาชิกมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชนทำให้ทราบได้ว่าชุมชนนี้มีความเข้มแข็งหรือไม่ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้สามารถดำรงชีวิตของตัวเองอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข

การมีรายได้ที่พอเพียง เป็นความสำคัญหลักของการดำรงชีวิต รายได้ที่เกิดจากอาชีพผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก / มีตลาดรองรับที่แน่นอนและราคาสูงเมื่อหักจากต้นทุนแล้วสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่ม เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน สร้างกิจกรรมที่หลากหลายแก่สมาชิก

การศึกษา พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ และเกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนก็ต่ำเหมือนกัน มีความจำเป็นต้องอาศัยสมาชิกให้มีความสามัคคีการมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพื่อเป็นรายได้แก่ครอบครัว อย่างเพียงพอ รักษาวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และการพัฒนา

จากการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองคาคำ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยขอนำข้อมูลจากการสรุปและอภิปรายผลมาเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1.1 ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า สมาชิกกลุ่มมีอาชีพหลักและอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ความหลากหลายอาชีพเป็นสิ่งควรให้สมาชิกได้มี โอกาสเลือกอาชีพหลักอาชีพรอง ความความถนัดของสมาชิกกลุ่ม ภาครัฐควรมีบทบาทจัดกิจกรรมที่หลากหลายทางภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรให้แก่สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

1.2 ความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า ความสามัคคีในชุมชน การมีผู้นำที่ดีการมีอาชีพ ชุมชนพึ่งพาตนเอง การมีรายได้พอเพียง เป็นตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนเมื่อพบว่า ระดับตัวบ่งชี้อยู่ในระดับต่ำ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เห็นปัญหา ขอบกพร่องร่วมมือกับกลุ่มสมาชิกและเครือข่าย เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนแก้ไขปัญหาของสมาชิกให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในลักษณะเดียวกัน ในจังหวัดบุรีรัมย์หรือจังหวัดอื่น

2.2 สร้างตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้แตกต่างกันเชิงเปรียบเทียบ

2.3 ควรศึกษารูปแบบความเข้มแข็งของชุมชนที่ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มสมาชิกเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์ หรือจังหวัดอื่นๆ

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัดบุรีรัมย์ หรือจังหวัดอื่นๆ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กาญจน แก้วเทพ. (2527). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สภาคทอликแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- จารีรัตน์ ปรกแก้ว. (2544). รายงานการวิจัยโครงการ “ศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในระบบกับชุมชนเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบุรีรัมย์ในเขตการเคลื่อนไหวของโรงเรียนชุมชนอีสาน”
- ทวีศักดิ์ นพเกษตร. (2543). วิถุคตังคคไทย 2540 กับทการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาสมัครรักษาดินแดน.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). กระจวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). แนวคิดสู่การปฏิบัติ. เชียงใหม่ : สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย - เยอรมัน.
- บุญยัง หมั่นดี. (ม.ป.ป.). ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเฉพาะชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้). ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- บุญยัง หมั่นดี. (ม.ป.ป.). ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเฉพาะชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (อีสานใต้). ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาสารคาม ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). กระจวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ประเวศ วะสี. (2535). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- . (2543). ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

- (2540 ข). NGOs อีสาน : ทางเลือกแห่งพลังการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- (2543). เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- (2544). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปทาน สุวรรณมงคล. (2527). “ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.” ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพบุลย์ เจริญทรัพย์. (2534). การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ : นวกรณ.
- ภูมิจิต เรืองเดช. (2545). วรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์บุรีรัมย์
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2548). คู่มือวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ขงยุทธ นราสิทธิ์. (2533). “เทคนิคการกระตุ้นชาวบ้านให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.” วารสารพัฒนาชุมชน. 29 : 40–45.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. (2543). สังคมเศรษฐกิจไทย ในทศวรรษ 2550 ยุทธศาสตร์การพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วิระพันธุ์ อันดี. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530). ปัญหาอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชน ข้าราชการ ผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์.
- วัฒนพร คชภูมิ. (2540). การจัดการเรียนรู้ขององค์กรชุมชนในชนบท : กรณีศึกษาชุมชนสากลีอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

- สมหมาย ศาตวรรษย์. (2542). ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของชาวพุทธ : กรณีศึกษา ชุมชนศรีระอโคก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
- ศุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ. 2545. แนวทางในการวางแผนระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลเขาสามยอดและตำบลชอนน้อย. รายงานวิจัยภายใต้โครงการจัดตั้งวิชาเขตลพบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เสนอต่อสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. (2540). การพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). ทฤษฎีพัฒนาสังคมวิทยาการสร้างประเมินค่าและการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง. สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : พัฒนาหลักสูตร.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2540). องค์กรชุมชน : กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2544). ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. อิศาเนา.
- สีถาวรณ นาคทรพร. (2539). "แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม ระดับกลุ่ม / ชุมชน." ในการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุนทร สุนันท์ชัย และคณะ. (2535). "แนวคิดการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้." ในเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ศรีไพโร ราชประโคน. (2546). กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อนันต์ ลิขิตประเสริฐ. (2545). รายงานการศึกษาเอกสารเรื่อง กระบวนการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ข้อเสนอคุณูปนิพนธ์ ป.ร.ค. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนุชาติ พวงสำลีและอรทัย อาจอ่ำ. (2541). การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

- อรพินท์ สทโชคชัย. (2538). รายงานประกอบการประชุมกลุ่ม 4 การสร้าง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน การประชุมวิชาการประจำปี 2538 มุฉนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- อนก นาคะบุตร. (2533). จุดเปลี่ยนการพัฒนาชนบทและองค์พัฒนาเอกชนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Rajabhat Ramrathat University

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า

เรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการศึกษา ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน ดังนี้

- 1.1 ตอนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
- 1.2 ตอนที่ 2 ความเข้มแข็งของชุมชน
- 1.3 ตอนที่ 3 เกณฑ์ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน

2. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้ฟังคำอธิบายหรืออ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วเลือกให้ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบแบบ สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอรับรองว่าการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้จะ ไม่มีผลกระทบต่อความเข้มแข็งของชุมชน กิจกรรมงานในหน้าที่และตัวท่านแต่อย่างไรการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วิยะดา แก้วก่อง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น รุ่นที่ 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริงของท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 20 ปี 21 - 30 ปี
 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี 60 ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 ป.ว.ส. หรืออนุปริญญา ปริญญาตรี
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพของท่านในปัจจุบัน

- เกษตรกร ข้าราชการ
 ค้าขาย รับจ้าง
 อื่นๆ ระบุ.....

5. ระดับรายได้ต่อเดือน (ถ้ารายได้ไม่แน่นอนให้ตอบโดยประมาณ)

- ไม่มีรายได้ ไม่เกิน 1,000 บาท
 1,001 - 3,000 บาท 3,001 - 6,000 บาท
 6,001 - 10,000 บาท 10,000 ขึ้นไป

6. ท่านมีตำแหน่งใดในหมู่บ้าน

- ข้าราชการ กำนัน
 สมาชิก อบต. ผู้ใหญ่บ้าน
 กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กรรมการกลุ่มธนาคารหมู่บ้าน
 กรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชน อื่นๆ ระบุ.....

7. สถานภาพในชุมชน

- ผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ
 ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประธานกลุ่ม ประชาชน

ตอนที่ 2 ความเข้มแข็งของชุมชน

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของท่าน

ข้อ	1. ความหลากหลายอาชีพ	ค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
1.1	สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ					
1.2	สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ					
1.3	สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออมทุกเดือน					
1.4	มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งภาคในเกษตรและนอกเกษตร ที่เป็นต้นแบบแก่กลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ เพื่อการขยายกิจกรรมต่อไป					
1.5	สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพรอง(เสริม)เพื่อการสร้างรายได้ หลากหลายประเภทตามความสนใจ					
	2. จำนวนสมาชิกเข้ากิจกรรมและอาชีพ					
2.1	มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม					
2.2	มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม					
2.3	จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศ ทุกวัยและหลากหลายอาชีพ					
2.4	จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด					

ข้อ	3. รายได้ของสมาชิก	ค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
3.1	รายได้ที่มาจากการทำงานภายในกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวและเป็นทุนให้แก่กลุ่มหรือเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ					
3.2	สมาชิกมีรายได้เป็นตัวแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวจากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย					
3.3	มีรายได้เหลือเก็บในครอบครัวจากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย					
3.4	มีรายได้เพื่อการสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน					
3.5	มีรายได้เพื่อการสมทบทุนสวัสดิการสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจ ทุนรักษาพยาบาล อย่างน้อย 1 ครั้ง/เดือน					

ตอนที่ 3 เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ตัวความเข้มแข็งของชุมชน

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับการปฏิบัติจริงของท่าน

ข้อ	ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน	ค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
1	การมีประชาชนที่ได้รับการศึกษา					
2	มีการประสานงานที่ดี					
3	การมีวัฒนธรรม / ประเพณีอันดีงาม					
4	การมีความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง					
5	การมีองค์กรชุมชน					
6	การมีองค์กรเครือข่าย					
7	การมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต					
8	การมีประชาชนในชุมชนเป็นผู้ที่มีความเสียสละ					
9	การมีศูนย์สงเคราะห์คอยช่วยเหลือเมื่อมีความเดือดร้อน					
10	การมีสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน					
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีผู้นำที่ดี		ค่าคะแนน				
		1	2	3	4	5
	1. ชุมชนพึ่งตนเอง					
	2. ความสามัคคีในชุมชน					
	3. การมีประชาชนได้รับการศึกษา					
	4. มีการประสานงานที่ดี					
	5. การมีพหุภาคี					
	6. การมีองค์กรชุมชน					
	7. การมีวัฒนธรรม / ประเพณีที่ดีงาม					
	8. การมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต					
	9. การมีประชาชนในชุมชนที่เป็นผู้ที่มีความเสียสละ					
	10. การมีเยาวชนที่ดี					
	11. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การมีอาชีพ	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1. การมีรายได้พอเพียง					
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน					
3. การมีกลุ่มออมทรัพย์					
4. การมีศูนย์สาธิต					
5. การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง					
6. การมีน้ำเพียงพอ					
7. การมีกลุ่มอาชีพ					
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ชุมชนพึ่งตนเอง	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1. การมีรายได้พอเพียง					
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน					
3. การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิต					
4. การมีสหกรณ์					
5. การมีน้ำเพียงพอ					
6. การมีชมรม / กลุ่ม					
7. การมีองค์กรชาวบ้าน					
8. การมีธุรกิจชุมชน					
ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมีรายได้พอเพียง	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1. มีอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่แน่นอน					
2. การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิต					
3. มีการกลุ่มออมทรัพย์					
4. กลุ่มแม่บ้าน					

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความเข้มแข็งของชุมชนชาวตำบลบ้านหนองตาต้า

ความเข้มแข็งของชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
1. ความหลากหลายอาชีพ	
1.1 สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.8603
1.2 สมาชิกกลุ่มมีอาชีพรองเพื่อสร้างรายได้เสริมเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ตนเองและครอบครัวอย่างน้อย 1 อาชีพ	.8619
1.3 สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัว โดยมีการออมทุกเดือน	.8602
1.4 มีกิจกรรมและอาชีพที่หลากหลายทั้งภาคในเกษตรและนอกเกษตรเป็นต้นแบบแก่กลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ เพื่อการขยายกิจกรรมต่อไป	.8543
1.5 สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพรอง(เสริม)เพื่อการสร้างรายได้หลากหลายประเภทตามความสนใจ	.8578
2. จำนวนสมาชิกเข้ากิจกรรมและอาชีพ	
2.1 มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม	.8537
2.2 มีสมาชิกร่วมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม	.8562
2.3 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทุกเพศ ทุกวัยและหลากหลายอาชีพ	.8548
2.4 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ กลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด	.8561
3. รายได้ของสมาชิก	
3.1 รายได้ที่มาจากการทำงานภายในกลุ่มหรือเครือข่ายสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัวและเป็นทุนให้แก่กลุ่มหรือเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ	.8546
3.2 สมาชิกมีรายได้เป็นตัวเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย	.8523
3.3 รายได้เพื่อการสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน	.8521
3.4 มีรายได้เพื่อการสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน	.8505
3.5 มีรายได้เพื่อการสมทบทุนสวัสดิการสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในทุนการศึกษาทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุนฌาปนกิจ ทุนรักษาพยาบาลอย่างน้อย 1 ครั้ง/เดือน	.8520

เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน	
1. การมีประชาชนที่ได้รับการศึกษา	.8602
2. มีการประสานงานที่ดี	.8588
3. การมีวัฒนธรรม / ประเพณีอันดีงาม	.8571
4. การมีความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง	.8881
5. การมีองค์กรชุมชน	.8920
6. การมีองค์กรเครือข่าย	.8906
7. การมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต	.8914
8. การมีประชาชนในชุมชนเป็นผู้ที่มีความเสียสละ	.8869
9. การมีศูนย์สงเคราะห์คอยช่วยเหลือเมื่อมีความเดือดร้อน	.8909
10. การมีสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน	.8816
ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีผู้นำที่ดี	
1. ชุมชนพึ่งตนเอง	.8932
2. ความสามัคคีในชุมชน	.8878
3. การมีประชาชนได้รับการศึกษา	.8895
4. มีการประสานงานที่ดี	.8832
5. การมีพหุภาคี	.8791
6. การมีองค์กรชุมชน	.8958
7. การมีวัฒนธรรม / ประเพณีที่ดีงาม	.8858
8. การมีประชาชนในชุมชนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต	.8827
9. การมีประชาชนในชุมชนที่เป็นผู้ที่มีความเสียสละ	.8829
10. การมีเยาวชนที่ดี	.8859
11. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	.8855
ตัวบ่งชี้ที่ 3 การมีอาชีพ	
1. การมีรายได้พอเพียง	.8878
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	.8786
3. การมีกลุ่มออมทรัพย์	.8772
4. การมีศูนย์สาธิต	.8866

เกณฑ์ / ตัวบ่งชี้ตัวที่ 1 ความสามัคคีในชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
5. การมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียง	.8817
6. การมีน้ำเพียงพอ	.8826
7. การมีกลุ่มอาชีพ	.8829
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ชุมชนพึ่งตนเอง	
1. การมีรายได้พอเพียง	.8781
2. การมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน	.8826
3. การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิต	.8958
4. การมีสหกรณ์	.8928
5. การมีน้ำเพียงพอ	.8768
6. การมีชมรม / กลุ่ม	.8886
7. การมีองค์กรชาวบ้าน	.8900
8. การมีธุรกิจชุมชน	.8914
ตัวบ่งชี้ที่ 5 การมีรายได้พอเพียง	
1. มีอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่แน่นอน	.8881
2. การมีผลผลิตหลัก / ตลาดรองรับผลผลิต	.8859
3. มีการกลุ่มออมทรัพย์	.8910
4. กลุ่มแม่บ้าน	.8900
แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น	.8894

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิยะดา แก้วก่อง
วันเดือนปีเกิด	15 ตุลาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	79 หมู่ที่ 6 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โทร 086 - 7218950
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานราชการครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านศรีภูมิ ตำบลหนองซังศรี อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2535 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองคำ พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) โรงเรียนหนองกี่พิทยาคม พ.ศ. 2545 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) วิชาเอกคณิตศาสตร์ พ.ศ. 2551 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม) สาขาการวิจัยและพัฒนา ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์